

T O M I V

S A N K T U A R I A

M I Ę D Z Y Z D R O J S K I E

Regina Chmielowska, Bronisław Chmielowski

TOMY I - XII

Od autorów :

Składamy wyrazy serdecznego podziękowania za pomoc i radę

pp. Janowi Wiśniewskiemu

Jerzemu Neukampf

Bogusławie Bajek

Teresie Rogalskiej

Romanowi Danilukowi

Pracownikom Miejskiej Biblioteki

Publicznej w Międzyzdrojach

oraz współdziałającym w tworzeniu

Kroniki Miasta i Gminy Mieszkańcom

Międzyzdrojów

Wszelkie prawa zastrzeżone

Praca finansowana

przez Urząd Miasta w Międzyzdrojach

Wykonawca : Urząd Miasta w Międzyzdrojach

T O M IV

SANKTUARIA MIĘDZYDROJSKIE *

Spis rzeczy

1. Historia kościoła p.w. św. Piotra Apostoła
(w latach 1862-1946 kościół ewangelicki,
poświęcony na kościół parafialny rzymsko-ka-
tolicki w dniu 28 czerwca 1946 roku) 1
2. Zarys kroniki kaplicy rzymsko-katolickiej
"Stella Matutina" - "Gwiazda Zaranna"
Zgromadzenia Sióstr Boromeuszek w Między-
zdrojach lata 1897 - 1902 - 1994 39
3. Cmentarz w Międzyzdrojach od poł. XIX -
- 1993 roku. 59

* -sanktuaria (łac.sanctuarium) 1. święty przybytek;
miejsce w świątyni, w którym przechowuje się świętości
i relikwie; każde miejsce, które dla kogoś jest święte,
2. przenośnie: schronienie.

HISTORIA KOŚCIOŁA p.w. ŚW.PIOTRA APOSTOŁA

W MIĘDZYDZROJACH



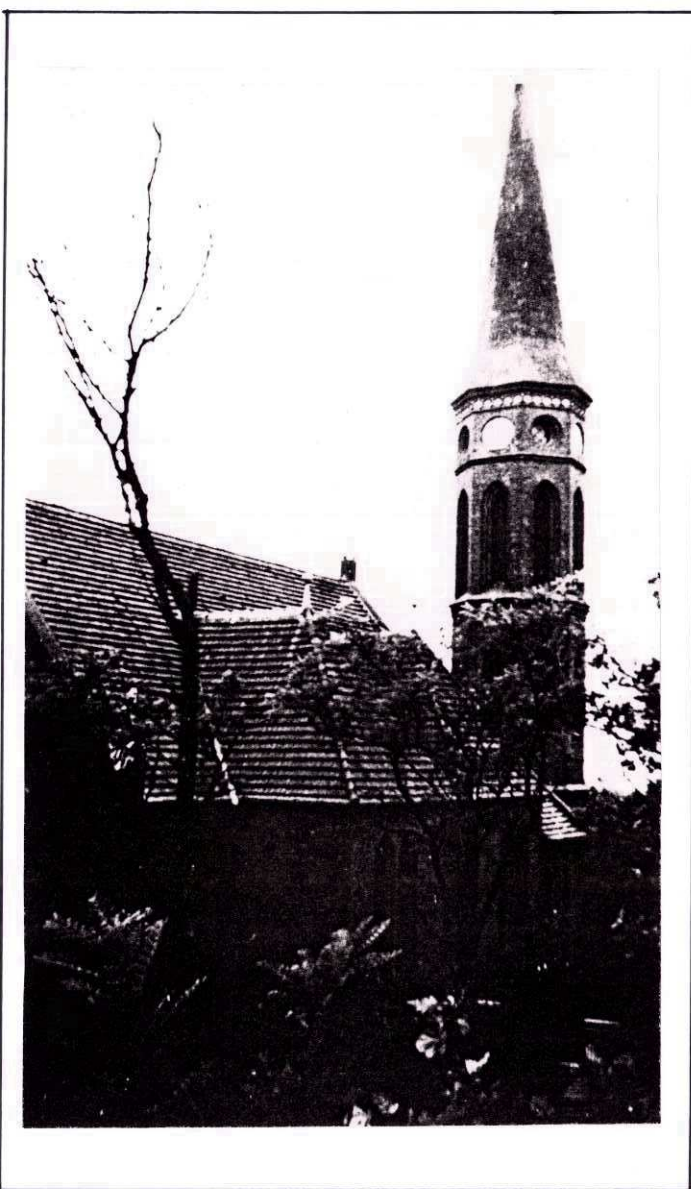
Kościół p.w. św. Piotra Apostoła został zbudowany przy ulicy Lipowej, na skraju lasu, u podnóża Gór Piastowskich. (nazewnictwo współczesne).*

Głównym projektantem Świątyni w stylu neogotyckim był znany architekt niemiecki Sttiller. Współautorem projektu był król pruski Fryderyk Wilhelm IV, który pokrył również 2/3 kosztów budowy kościoła.

Budowa trwała od połowy wieku XIX do 1862 r.



* niemiecka nazwa ul. Kirchenpromenade.



Kościół w stylu neogotyckim, z wysoką wieżą,
z cegły palonej (widok współczesny).



U schyłku XIX wieku, w 1894 roku zbudowano plebanie w stylu neogotyckim. Wg mapy (Pharus - Umygebungskarte) i planu (Pharus Plan) Międzyzdrojów w wydaniu niemieckim w 1941 roku plebania znajdowała się przy drodze kościelnej nr 2 (niem. Kirchweg nr 2) obecnie ul. Lipowa nr 2.

Po II wojnie światowej w 1945 roku (w II półroczu) zaczęli przybywać osadnicy Wojskowi i cywilni repatrianci z centralnej Polski i z kresów wschodnich. Jako katolicy uczęszczali do kaplicy "Stella Matutina" ("Gwiazda Zaran-na") przy ulicy Krótkiej nr 5. Opiekę duszpasterską pełnił ksiądz Aleksander Jaworski, jeden z trzech braci kapłanów (młodszy brat ks. Jaworskiego, ksiądz i architekt pełnił funkcję duszpasterską w kościele w Ładzinie). Osobiście znałem obu księży, ponieważ służyłem do Mszy Świętych i innych nabożeństw jako ministrant.

Ksiądz A. Jaworski zmarł w 1965 roku i spoczywa na cmentarzu w Międzyzdrojach przy głównej alei, obok Kaplicy Cmentarnej. Po ks. Al. Jaworskim obowiązki kapelana przejął ks. Józef Kotwicki.

W dniu 28 czerwca 1946 roku poświęcono kościół poewangelicki św. Piotra, przeobrażając go stopniowo pod przyszły kościół parafialny w Międzyzdrojach. Kościół był częściowo zniszczony przez działania wojenne , brak bieżących remontów oraz został zdewastowany wewnątrz przez nieuczciwych ludzi. Pierwszymi księżmi odprawiającymi Msze Święte byli: ks. Al. Jaworski jego brat ks. Franciszek Jaworski i ks. Józef Ochmann. Księgi parafialne i pastoralne znajdują się w kościele "Gwiazdy Morza" w Świnoujściu.





Grób ks. Aleksandra Jaworskiego kapelana kaplicy "Stella Matutina". Urodzony 13.XII.1890 r., zmarł 03.05.1965 r.

Napis na tablicy nagrobnej (epitafium) :

"Jam jest zmartwychwstanie i życie. Kto we mnie wierzy , choćby i zmarł, żyć będzie ".

Przechodniu, tu spoczywa Ksiądz Kapelan, który czynił posługi duszpasterskie pierwszym osadnikom polskim w Międzyzdrojach od 1945 roku. Modlitwy, kazania i nauki wygłaszał w języku polskim. Był On inicjatorem budowy pierwszego Krzyża - Pomnika na Ziemi Wolińskiej, postawionego na skrzyżowaniu dróg do Wapnicy i Lubinia w 1947 roku.

Pierwszym proboszczem w Międzyzdrojach mianowanym przez administratora apostolskiego w Gorzowie Wielkopolskim był ks. Aleksander Hanusewicz, który przybył z kresów wschodnich i objął parafię w listopadzie w roku 1949 .

Zamieszkał w domu parafialnym przy ulicy Lipowej nr 2.

Do parafii Międzyzdroje należały wówczas następujące kościoły : Lubin, Przytór, Kołczewo i Międzywodzie.



Ks. Aleksander Hanusewicz, pierwszy proboszcz parafii rzymsko-katolickiej w Międzyzdrojach.

Od 1953 roku przydzielano parafii wikariuszy :

ks. Mieczysław Herman - 1953 - 1955,

ks. Władysław Wąchał - 1955 - 1957.

Ks. proboszcz Aleksander Hanusewicz pełnił swoje funkcje duszpasterskie do 21 sierpnia 1956 roku. Niniejsza data była ostatnim dniem życia ziemskiego. Ks. Aleskander Hanusewicz został uroczyście pochowany przez swoich parafian na cmentarzu w Międzyzdrojach. Spoczywa obok kaplicy cmentarnej (po prawej stronie kaplicy).



Grobowiec ks. Aleksandra Hanusewicza, pierwszego proboszcza parafii Międzyzdroje od listopada 1949 roku do 21 sierpnia 1956 roku. Urodzony 25 marca 1893 roku, zmarł 21 lipca 1956 roku. Spoczywa na cmentarzu w Międzyzdrojach. Był serdecznym przyjacielem i sympatykiem Związku Harcerstwa Polskiego w Międzyzdrojach. Za czasów księdza proboszcza, międzyzdrojskie harcerstwo miało w lewej nawie kościoła ołtarz swego patrona - św. Jerzego.



Koło ministrantów w kościele parafialnym w Międzyzdrojach (1960 rok).



Koło ministrantów w kościele parafialnym w Międzyzdrojach (1962 rok).



Drugim proboszczem parafii Międzyzdroje został ks. Marian Folcik, który pełnił swą funkcję od dnia 28 czerwca 1957 roku do grudnia 1961 roku, z probostwa Międzyzdroje przeszedł na emeryturę i wyjechał do Słupska.



Na zdj. ks. Marian Folcik II proboszcz parafii Międzyzdroje - od roku 1957 do roku 1961.

Wikariusze za czasów służby pasterskiej ks. M. Folcika:

- ks. Wiktor Skóra - 1957 - 1958,
- ks. Antoni Uglik - 1958 - 1959,
- ks. Mikołaj Wojnarowski - rezydent do 1961,
- ks. Marian Klekot - 1959 - 1961,
- ks. Ryszard Pawlukowski - 1961 - 1962.

Trzecim proboszczem parafii Międzyzdroje został ks. Olgierd Ostrokołowicz od 30 marca 1962 roku i był proboszczem do 2 lipca 1981 roku.





Ks.Olgierd Ostrokołowicz, trzeci proboszcz parafii
Międzyzdroje - od 30.III.1962 r. do 02.VII.1981 roku.

Wikariusze : ks.Jan Szponarski - 1961 - 1963,
ks.Ferdynand Nejranowski - 1963 - 1964,
ks.Stanisław Stolz - 1964 - 1966.

Od 1966 r. wikariuszami byli księża zakonni z zakonu XX
Salwatorianów.

Ks.proboszcz O.Ostrokołowicz, z polecenia Kurii Biskupiej
w roku 1980 rozpoczął rozbudowę kościoła i do swego odej-
ścia w lipcu 1981 r. do Kamienia Pomorskiego wybudowano
mury kaplicy do stropu piwnicznego, zalano strop i w tym
stanie zakresu wstępnych robót przekazano czwartemu ks.
proboszczowi parafii Międzyzdroje - Tadeuszowi Moskalowi.





Ks. Tadeusz Moskal z polecenia biskupa szczecińskiego dekretem z dnia 2 lipca 1981 r. został mianowany czwartym proboszczem parafii w Międzyzdrojach. Do 1 lipca 1981 roku był proboszczem parafii Szczecin - Golęcino.

Kalendarium wydarzeń roku 1981 było dla Państwa i Kościoła oraz naszego regionu niezwykle ważne, radosne i bolesne :

- na Stolicy Apostolskiej zasiadał Jan Paweł II,
- Prymasem Polski był - w tym roku mianowany - ks. kardynał Józef Glemp,
- ks. bp Kazimierz Majdański był ordynariuszem diecezji Szczecińsko - Kamieńskiej,
- ks. Jana Szczepańskiego mianowano dziekanem dekanatu Świnoujście,
- naród umacnia się w wierze Kościoła Rzymsko-Katolickiego.

Rok 1981

- NSZZ "Solidarność" umacnia swoje wpływy polityczne i program ekonomiczny,
- 13 maja 1981 roku na placu św. Piotra w Rzymie dokonano zamachu na papieża Jana Pawła II,
- w dniu 28 maja 1981 roku umarł Prymas Tysiąclecia ks. Kardynał Stefan Wyszyński,
- u steru rządu PRL stał Wojciech Jaruzelski, w Polsce trwał stan wojenny, powołano Komitet Ocalenia Narodowego,
- Kraj nasz pogrąża się w chaosie, niepewności jutra oraz popada w recesję gospodarczą,
- wzrasta systematycznie votum nieufności dla przedstawicieli władz PRL.

Ks. Tadeusz Moskal proboszcz parafii Międzyzdroje zastał kościół, plebanię, całe otoczenie gospodarcze i stan inwentarza gospodarki parafialnej w nieładzie.

Szczególnie świątynia, plebania wraz z zapleczem wymagały dużych nakładów finansowych, energii i pracy, żeby przez okres 12 lat wyeliminować braki, wieloletnie zaniedbania i codzienne uciążliwości, na jakie napotykał nasz , szczególnie pracowity, pełen poświęcenia proboszcz, ksiądz Tadeusz Moskal.





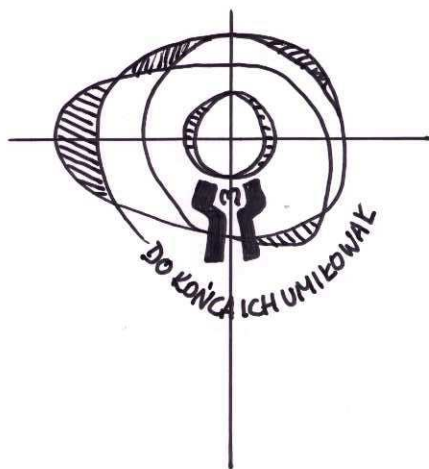
Ks. Kardynał Stefan Wyszyński - Prymas Tysiąclecia
1901 - 1981.





Papież Jan Paweł II

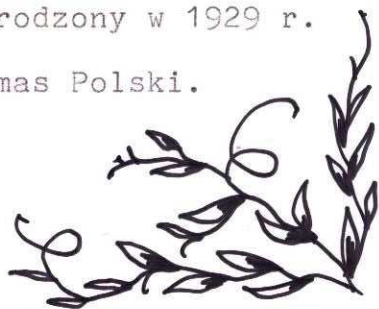
Na Stolicę Apostolską wstąpił Karol Wojtyła
ur.1920, papież od 1978 r. po śmierci Jana
Pawła I (1913 - 1978). 1981 w Rzymie nieu-
dany zamach terrorystyczny.





Ks.Kardynał Józef Glemp - urodzony w 1929 r.

Od 1981 r. arcybiskup i Prymas Polski.



Obrzędy religijne

- coroczne rekolekcje wielkopostne,
- udział parafian w pielgrzymkach ogólnodiecezjalnych na Jasną Górę do Częstochowy,
- coroczne procesje na Boże Ciało,
- udział parafian w duszpasterskiej wizycie Ojca świętego do Ojczyzny w Częstochowie w czerwcu w 1983 r. (II wizyta),
- w dniu 23 lipca w 1983 r. w naszej parafii odbyło się nawiedzenie obrazu Matki Boskiej Wędrującej. Obraz przywiózł ks. bp K. Majdański, a ceremoniom przewodniczył ks. bp Jan Gałęcki.

W koncelebrze uczestniczyło 20 księży. Tłumy wiernych, piękne dekoracje trasy, atmosfera wielkiego święta religijnego, z Międzyzdrojów obraz odwieziono do Warszawy,

- do tradycji kościelnych należały coroczne rekolekcje wielkopostne dla dorosłych i dla dzieci, kursy przedmażeńskie i co drugi rok bierzmowanie,
- cała Polska została wstrząśnięta wiadomością o zamordowaniu księdza Jerzego Popiełuszki - kapłana w diecezji warszawskiej, który był wielkim orędownikiem walki o wolność, suwerenność, sprawiedliwość i prawdę słowa głoszonych i pisanego. Naród polski i cały świat zaprotestował i domagał się surowej kary dla zbrodniarzy.
- W 1984 r. i w 1985 r. trwający proces i jego zakończenie był tylko grą sił, a wyroki były zaskakujące całe społeczeństwo.





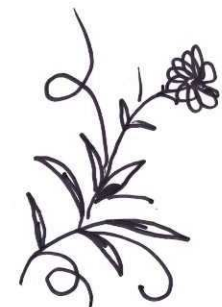
600-lat **MATKI BOŻEJ**
Częstochowskiej
23.7.83

MIĘDZYZDROJE



Peregrynacja Obrazu M.B. w Międzyzdrojach

W dniu 23 lipca 1983 roku w Parafii Międzyzdroje odbyło się nawiedzenie obrazu
Matki Boskiej Wędrującej (Peregrynacja Obrazu M.B. w Międzyzdrojach).



Alumn Janusz Koplewski - były uczeń Szkoły Podstawowej Nr 2 w Międzyzdrojach - otrzymał z rąk ks.pba Stefanka szatę duchowną. Uroczystość odbyła się w katedrze szczecińskiej 7 grudnia 1985 r. przy bardzo licznej grupie młodzieży z Międzyzdrojów. W dniu 23 lutego odbyła się uroczystość udzielania posług lektoratu, wśród przyjmujących był kleryk J. Koplewski. W uroczystości wzięli udział ks.proboszcz Tadeusz Moskal i najbliższa rodzina .

- Każdego roku przygotowywano dzieci klas VII i VIII do bierzmowania, a dzieci klas II do I Komunii Świętej . Wymagało to wiele poświęcenia ze strony ks.proboszcza , wikarych oraz katechetów. Uroczystości przebiegały w bardzo dostojnym nastroju religijnym z bogatymi tradycjami i ceremonią.
- 1 czerwca 1986 roku na Mszy Świętej odbyło się uroczyste otwarcie katolickiej poradni rodzinnej. W tym celu p.p. Barbara Fenikowska, Urszula Jakuczun i Alicja Szach ukończyły specjalne roczne kursy w Świnoujściu.
- W kościele odbywały się różne występy zespołów artystycznych : muzyczne, chóralne, śpiewacze, wyświetlano filmy, jak : II podróż Papieża do Ojczyzny, "Niemy Krzyk".
- Ks.Czesław Baraniewicz opuszcza parafię, został mianowany na proboszcza w nowootwartej parafii Kanie k.Chociwla. Na wakujące miejsce został skierowany nowy wikariusz ks. Wacław Nowak.
- W dniu 8 czerwca 1987 roku rozpoczęła się III Pielgrzymka Ojca Świętego do Ojczyzny.



W Szczecinie przebywał w dn. 11 czerwca - w czwartek. Ojciec Święty zainaugurował w Szczecinie Kongres Eucharystyczny. Uroczystości odbywały się na Jasnych Błoniach. Szczecin bardzo godnie przygotował się na spotkanie z Papieżem. W wizycie brali udział księża z Międzyzdrojów wraz z bardzo liczną grupą parafian. Wizyta Ojca Świętego zakończyła się 14 czerwca w Warszawie uroczystą Mszą Świętą na pl. Defilad.

- Coroczne odpusty ku czci św. Piotra w dniu 29 czerwca wypadały zawsze okazale. Przyjeżdżali do naszej parafii biskupi i księża z licznych parafii. Na uroczystości były opracowywane ciekawe scenariusze aby tradycjom stało się zadość, np. w 1987 roku ks. bpa J. Gałęckiego witał "Św. Piotr" - ucharakteryzowany na Św. Piotra p. Rutkowski - wieloletni rybak dalekomorski. Oryginalny był ołtarz z darami : węgorze, wędka. P. Rutkowski uzyskał tytuł "honorowego rybaka" i akt nadania.
- Zakończenie Kongresu Eucharystycznego odbyło się 22 listopada 1987 r. w Szczecinie.
- Dekretem ks. biskupa ordynariusza z 17.XII.1987 roku została erygowana nowa parafia w Lubiniu, w skład parafii weszły wszystkie wioski, które przynależały do parafii Międzyzdroje. Parafia w Lubiniu liczyła 880 osób.
- 3 i 4 sierpnia 1988 r. odbyła się uroczystość Nawiedzenia Matki Boskiej Fatimskiej w parafii Międzyzdroje.
- W dniu 12 lutego 1989 roku w naszej parafii udzielono święceń diakonatu klerykowi Januszowi Koplewskiemu.



Na uroczystość przybyło dużo parafian. Uroczystość przebiegała w b.miłej atmosferze. Diakon J.Koplewski w dniu 18 czerwca otrzymał święcenia kapłańskie i 25 czerwca o godz. 13 odprawił Mszę Świętą prymicyjną w swojej parafii Międzyzdroje. Przyjęcie prymicyjne odbyło się w Szkole Podstawowej Nr 2 im. B.Chrobrego w Międzyzdrojach.

Mocą Chrystusowego kapłaństwa błogosławi

ks.Janusz Koplewski

Szczecin-Międzyzdroje czerwiec 1989r.

Matko Królowo Polski Tobie zawierzam moje kapłaństwo i wszystkich ludzi, do których posyła mnie J e z u s ...



Od roku 1982 do 1993 roku trwały intensywne, planowe prace inwestycyjne i remontowe , a mianowicie :

- kontynuowanie rozbudowy kościoła,
- w Lubiniu zakończono montowanie witraży ufundowanych przez parafian,
- na plebanii odremontowano pokój stołowy i gościnny, kancelarie, kuchnię, korytarze i łazienkę,
- odmalowano cały kościół,
- wyremontowano sieć elektryczną i instalacje nagłaśniające w kościele,
- przeprowadzono remont zniszczonych organów (organy zostały zniszczone w nocy, jesienią w 1982 r., sprawcy nie wykryto),
- prace remontowe przy kościele trwały cały rok, postawiono nową zakrystię, ściany, schody, wykończono dużą salkę katechetyczną,
- wyprowadzono podpory na zewnątrz dachu kościoła,
- ulano zachodni "żagiel" i balustradę,
- przeprowadzono kapitalny remont plebanii, oraz całego zaplecza gospodarczego (ks.proboszcz brał osobiście udział w remontach w ubiorze murarza i malarza ; pierwsze spotkanie proboszcza z autorem kroniki),
- założono napęd elektryczny na dzwony,
- uzupełniono w oknach witraże postaciami przedstawiającymi św. Maksymiliana i św.Tadeusza - patrona od spraw bezdziałnych, od strony parku założono witraże przedstawiające różne nadmorskie kwiaty. Witraże projektował p.Tadeusz ze Szczecina, a wykonała firma p.Ratajskiego.



Pod koniec listopada 1984 roku zerwano w kościele starą posadzkę i ułożono nową z marmuru we wzory "zygmuntówki", prezbiterium z białej "marianny", a cokoliki z "muchri". Prace kamieniarskie wykonała firma z Bolesławca. Koniec prac przed Bożym Narodzeniem. Koszt 2 miliony złotych.

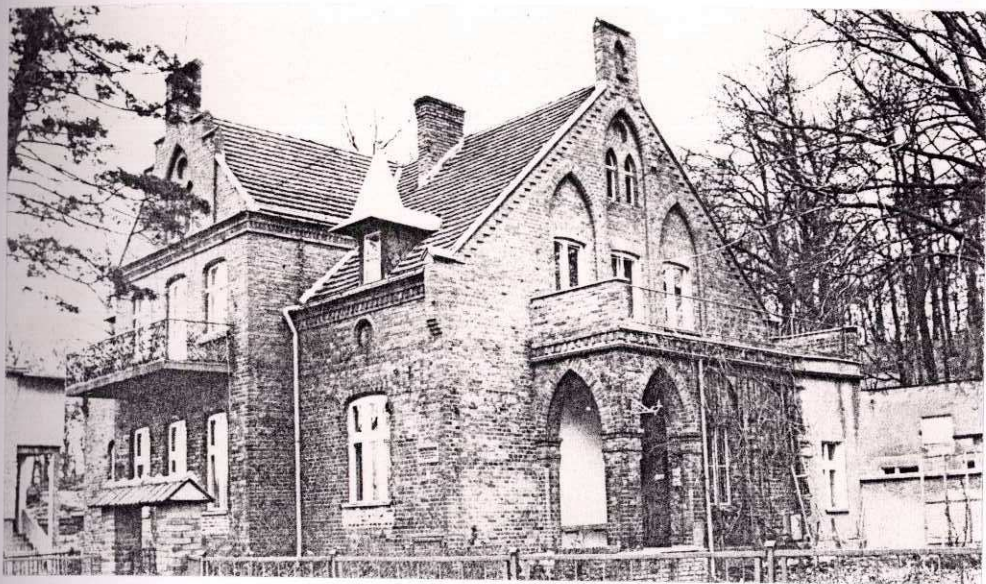
Przez cały rok zagospodarowano otoczenie kościoła ; postawiono piękny parkan, alejkę wyłożono płytkami, zrobiono schody przy wejściu na plac kościelny, nad schodami wykonano łuk ceglany, wyłożono płytkami teren przed schodami kościelnymi. Grotę i mur oporowy zrobiono z kamieni, plac przed grotą wyłożono płytkami zdjętymi z kościoła.

- W sprawozdaniu ks. proboszcza za rok 1985 ujęto najważniejsze dokonania inwestycyjne i remontowe, m.in. wykończono grotę M.B. i zainstalowano figurę Matki Boskiej z Lourdes wykonaną przez firmę Szefer z Piekar Śląskich.
- Wykonano witraż - rozetę nad organami, założono parkany i bramy wejściowe do kościoła (wyk. firma p. Jarząbka z Międzyzdrojów). Nad kaplicą wykonano stropodach, wzdłuż tarasu założono balustradę - stanowi to frontową architekturę.
- Zakonserwowano i uruchomiono zegar na wieży,
- Wybudowano nowy ołtarz i ambonę , nad ołtarzem zawieszono duży krzyż,
- Uruchomiono ogrzewanie kościoła i kościół ponownie odmalowano,
- Przy wejściu do kościoła założono drzwi i okna, posadzkę wyłożono łamanym marmurem. Prace metalowe wykonał p. Jarząbek.





Budowa nowej kaplicy przy kościele parafialnym w Międzyzdrojach.



Remont budynku parafialnego .

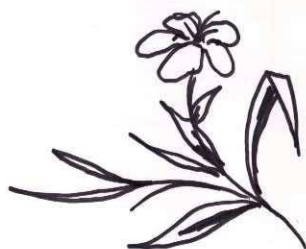


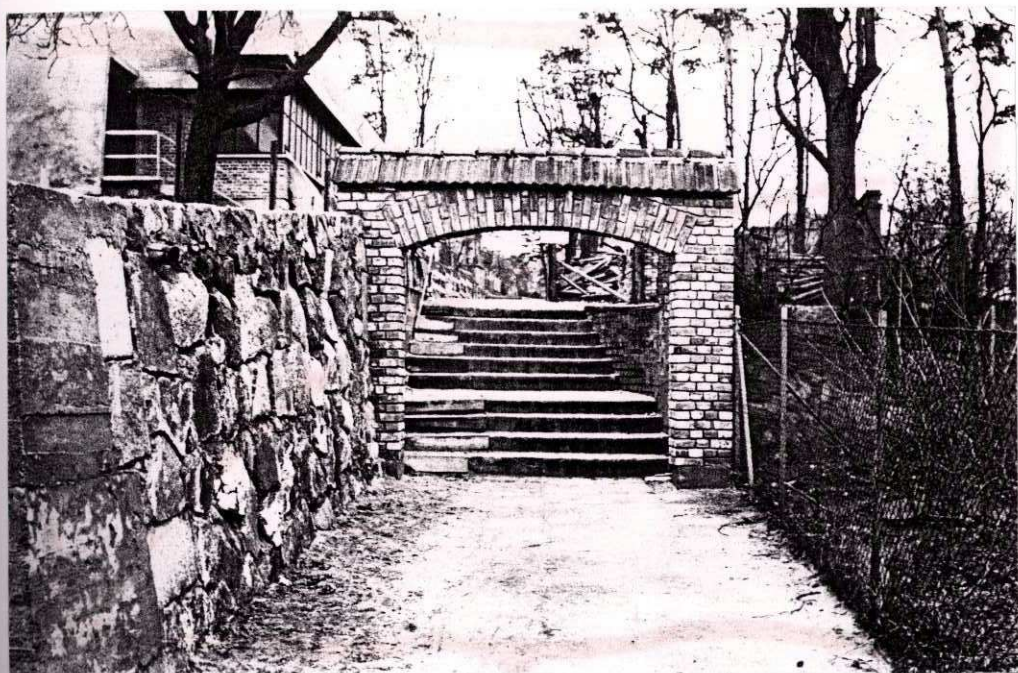
Zaplecze gospodarcze budynku parafialnego.

- Jesienią 1984 roku zaczęto wykańczać kaplicę przykościelną ; wykończono posadzkę, wykonano boazerię z drzewa modrzewiowego, komplet ławek, sedilia dla celebry i ministrantów, drzwi ruchome łączące kaplicę z kościołem, ołtarz, tabernakulum i obraz Matki Boskiej Częstochowskiej oprawiony w ramy z metaloplastyki, obraz wykonał artysta-malarz ze Świnoujścia - p. Odon.
- Kaplicę poświęcono 2 grudnia 1984 roku o godz. 16,00. Poświęcenia i otwarcia dokonał ks.bp J.Gałecki.

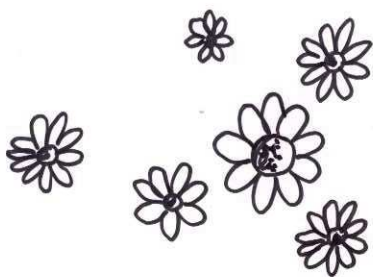


Wnętrze kaplicy .





Nad schodami wykonano łuk ceglany.



„Czas się wypełnił
i bliskie jest królestwo Boże.
Nawracajcie się
i wierzcie w Ewangelię”
(Mk, 1, 14—15)

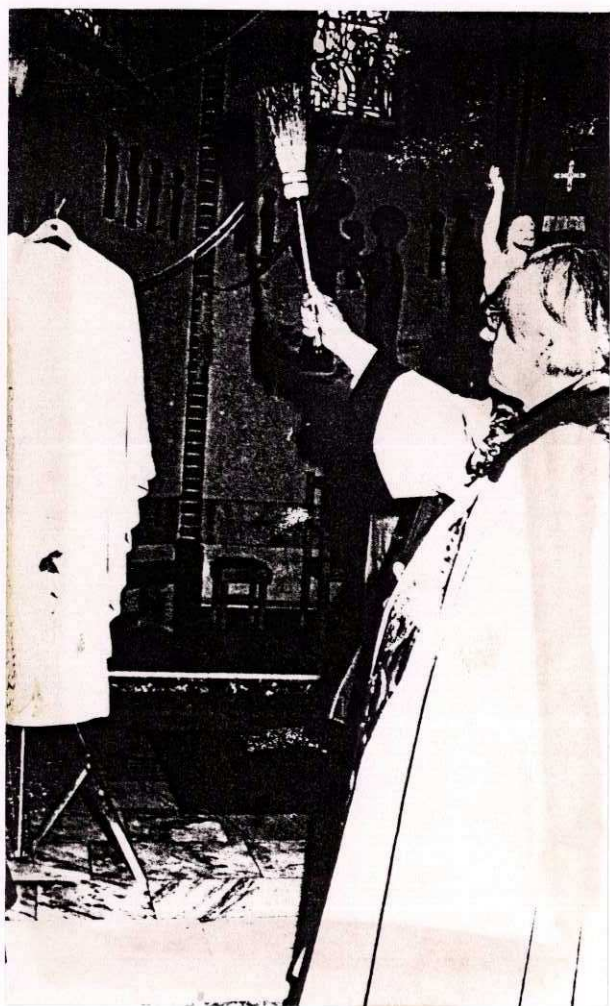
MISJE ŚWIĘTE

w parafii św. Piotra Ap.
w Międzyzdrojach

od 25 kwietnia do 3 maja 1987 r.

Program uroczystości misyjnych.

Od 25 kwietnia do 3 maja 1987 roku odbywały się Misje Święte poświęcające rodziny Najświętszemu Sercu Pana Jezusa. Misje prowadzili XX Serecanie z Tarnowa.



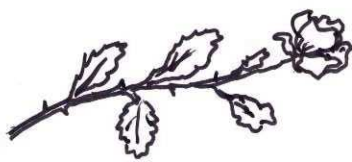
W dniu 17 maja 1987 roku odbyła się uroczystość I Komunii Świętej. Z okazji uroczystości rodzice zakupili dla parafii ornat.

Na zdj. ks. proboszcz T. Moskal dokonuje poświęcenia nowego ornatu.



Ksiądz proboszcz wystąpił z inicjatywą postawienia na cmentarzu krzyża ku czci ofiar Katynia. Krzyż wykonał na warsztatach FWP, okucia firma p.Jarząbka, podium wykonała ekipa ks.proboszcza .

Krzyż Katyński poświęcono w dniu 1 grudnia 1989r.



- W 1989 r. wyremontowano organy i poświęcono nowy sztandar kościelny.
 - W 1990 przybył nowy wikary ks. Krzysztof Wojtkiewicz i sprawował swe funkcje duszpasterskie w parafii do 1992r.
 - 11 listopada 1990 roku nasza parafia została Nawiedzona obrazem M.B.Częstochowskiej.
 - 1 grudnia w 1990 r. odbyła się konferencja dekanalna dekanatu Świnoujście.
 - W 1991 r. Festiwal Pieśni Chóralnej odbył się w całości w kościele parafialnym, Festiwal trwał dwa tygodnie.
 - W dniu 7 lipca 1991 r. ks. proboszcz T.Moskal obchodził X-lecie pracy duszpasterskiej w Międzyzdrojach.
 - Założono trzy metalowe bramy, którymi został zamknięty "przedsionek" kościoła. Wszystkie inwestycje przeprowadzone w 1992 roku wyniosły 63.000.000,-zł.
 - Od III niedzieli Wielkiego Postu zaczęły się rekolekcje wielkopostne.
 - Z dniem 25 marca 1992 roku został przeniesiony w stan spoczynku arcybiskup ks.Kazimierz Majdański.
 - Ojciec Święty mianował arcybiskupa ks.Mariana Przykuckiego, dotychczasowego ordynariusza w Pelplinie.
 - W Polsce dokonano nowego podziału administracji kościelnej tworząc nowe diecezje.
- Szczecin stał się m e t r o p o l i ą .



Kościół w Międzyzdrojach odzyskał precjoza

1 maja włamano się do kościoła rzymskokatolickiego w Międzyzdrojach. Sprawcy ogołocili świątynię z przedmiotów liturgicznych znacznej

wartości. Komenda Rejonowa Policji w Świnoujściu oraz Komisariat w Międzyzdrojach prowadziły intensywne dochodzenie. W jego wyniku zatrzymano trzech złodziei.

Odzyskano ukradzione z kościoła przedmioty. Przestępcy ukryli je w ściółce na terenie Wolińskiego Parku Narodowego. Dzięki działaniom policji proboszcz Tadeusz Moskał mógł odebrać skradzione precjoza, między innymi 5 kielichów, dwie tace, dwie puszki na komunikanty, dwa ozdobne klucze.

Jeden z przestępców, 22-letni Zbigniew M., przebywał już wcześniej w

areszcie, a na jego koncie, oprócz kradzieży w kościele, odnotowano dwa inne przestępstwa: czynną napaść na policjanta na służbie oraz - o czym pisaliśmy już w "DS" - kradzież z włamaniem do szkoły podstawowej w Międzyzdrojach. Zbigniew M. odbywał karę pozbawienia wolności w Zakładzie Karnym w Stargardzie Szczecińskim, a na wolności znalazł się na podstawie udzielonej mu przepustki. Po jej zakończeniu nie powrócił jednak do więzienia. Cała trójka przebywa w areszcie. O ich dalszych losach zadecyduje niebawem sąd. /pk/



Jak doniósł Dziennik Szczeciński po 10 dniach włamania odnaleziono precjoza kościelne. Dzięki policji złodziei zatrzymano. Maj 1992 rok.

Dwa dni przed 1. majem w nocy z 30. IV na 1. V dokonano włamania do kościoła. Sprawcy wybili witrai stary, powali drzwi do rekrystii i spłądowali rekrystię. Ze sejfu wzięli wszystkie pieniądze liturgiczne. Po trzecie dni śladach miejscowa policja odnalazła skradzione rzeczy. Sprawcy zostali ujęci. Historia dowiódł kto był sprawcą włamania. Informacje o włamaniu i odhyciu sprawców były podane w prasie i w telewizji.

Włamanie

WIZYTACJA WSTĘPNA

Międzyzdroje, dnia 1.06 1992 r

[Signature]
Wiceprezydent Międzyzdroj

Wizytacja kanoniczna

Międzyzdroje, dn. 07.06.1992



[Signature]
Bp MANTAN BŁAŻEJ KRUSZYŃSKI

ul. Papieża Pawła VI,
71-442 SZCZECIN, PL
Tel. 729 35

[Signature] ks. Józef - Holny
[Signature] ks. Józef
[Signature] ks. Stefan
[Signature] ks. Ołtowski

[Signature] ks. Józef Rosochy
ks. Włodzisław Nowak
ks. Józef Kądzinski
ks. Zenon Koniczny
ks. Damian Trzaskowski
ks. Michał Spół

Protokół z wizytacji kanonicznej w sprawie włamania do kościoła parafialnego
dnia 1 maja 1992 r.



Ksiądz proboszcz T. Moskal przed głównym ołtarzem, na którym wystawiono Przenajświętszy Sakrament.

Rok 1993

- Noworocznym nabożeństwem wierni powitali Nowy Rok.
Co on nam przyniesie ?
 - Dzieci klas VII i VIII są przygotowywane do bierzmowania, które odbędzie się w 1994 r.
 - Zbigniew Wodecki wraz z towarzyszącymi osobami wystąpił po Mszy Świętej reprezentując polskie kolędy.
 - W maju odbyła się komunia święta.
 - W lipcu odszedł wikary ks.Marian Kaptur do Nowogardu i przyszedł nowy wikary ks.Benon Latus.
 - W kościele parafialnym odbył się Międzynarodowy Festiwal Pieśni Chóralnej. Frekwencja była bardzo dobra.
 - Na zlecenie Urzędu Miasta przebudowano uliczkę (przedłużenie Lipowej) ; wybudowano schody, postawiono ławki i oświetlenie. Dojście do kościoła od ulicy Zwycięstwa jest bardzo wygodne.
 - W dniu 5 września w nabożeństwie uczestniczyli kombatanci Armii Krajowej z całej Polski z dwoma pocztami sztandarowymi.
- Dziennikarz wygłosił naukę w duchu patriotycznym "Wiara i Ojczyzna"...
- Ks.proboszcz ogłosił, że po 48 latach uruchomiono zegar na wieży kościelnej , który biciem dzwonów oznajmia przemijanie czasu ziemskiego.



ŚWIĘTY MAKSYMILIAN MARIA KOLBE.

Rajmund Kolbe urodził się 8 stycznia 1894 roku w Zduńskiej Woli. Imię Maksymilian przybrał w nowicjacie u Franciszkanów we Lwowie, a Maria w Rzymie, gdzie studiował i złożył profesję wieczystą (od łac. professio - wyznanie, składanie ślubów zakonnych ...).

W 1917 roku założył Rycerstwo Niepokalanej - pierwszą masową organizację maryjną w świecie. W kraju przystąpił energicznie do rozwijania Milicji Niepokalanej i wydawanie tygodnika "Rycerz Niepokalanej".

Na początku lat 1930 Ojciec Maksymilian pojechał do Japonii z udaną misją wydawania tygodnika "Rycerza". Po wkroczeniu Niemców do Polski już 19.IX został aresztowany. Po pewnym czasie zwolniono go, by ponownie aresztować 17.II.1941 roku. Po pobycie na Pawiaku został wywieziony do Auschwitz - Birkenau (Oświęcim - Brzezinka), gdzie dobrowolnie poszedł na śmierć głodową w zamian za jednego z więźniów, Franciszka Gajowniczka. Ojciec Maksymilian zginął od zastrzyku z fenolu 14 sierpnia 1941 roku.

W dniu 17 października 1971 roku odbyła się w Rzymie beatyfikacja sługi Bożego Maksymiliana, a 10 października 1982 roku kanonizacja błogosławionego przez papieża Jana Pawła II.

Maksymilian Maria Kolbe, święty kościoła rzymskokatolickiego franciszkani, którego setną rocznicę urodzin obchodzimy w 1994 roku.



ŚW. MAKSYMILIAN MARIA KOLBE
FRANCISZKANIN

Święty Maksymilian Maria Kolbe .
Uzupełniono w oknach witraże postaciami
przedstawiającymi św. Maksymiliana. (1984 r.)



* objaśnienie

K o ś c i ó ł , świątynia chrześc. wzniesiona dla stałych potrzeb publicznego kultu, do świątyń obrządku wsch. stosuje się najczęściej nazwę → cerkwi, w liturgii chrześc. od k.odróżnia się kaplica. Wg hierarchii kościelnej rozróżnia się : katedrę - k.biskupi, k.parafialny - główny k. gminy kościelnej, czyli parafii, k.filialny - mniejszy k.gminy zależny od parafialnego ; bazylikę - k.o specjalnych przywilejach papieskich, k.farny, farę - dawniej gł.świątynia miejska pod opieką bractw cechowych ; ze względu na ich funkcję rozróżnia się k.klasztorne, zamkowe, szpitalne, cmentarne itp. k.składa się z części przeznaczonej dla wiernych jedno-lub kilkuprzestrzennej nawy lub naw oraz części dla duchownych → prezbiterium, zakrystia → dla kapłanów przygot. się do obrządku, skarbiec → miejsce do przechowywania przedmiotów kultowych kruchta → przestrzeń przywejściowa Do naw czasem do prezbiterium przylegają kaplice. k.przednią część nawy zajmuje chór muzyczny. k.wieża → miejsce na dzwony i zegary, k.wieżyczka → miejsce na sygnaturki.

Do wyposażenia wnętrza k. należą : → ołtarz (główny w prezbiterium) , w prezbiterium → stalle, czasem tron biskupi, w nawach → ambona, ławki, → konfesjonały, stacje Męki Pańskiej, w zakrystii → lawaterz, szafy i komody; w kruchcie lub w jej pobliżu → kropielnica, w nawie lub w jednej z kaplic / chrzcielnica.

"Słownik terminologiczny sztuk pięknych" pod redakcją Stefana Mazurkiewicza. PWN, Warszawa, 1969, str.191-193.

W dniu 2.II. w domu zakonnym w Dolnym Brzegu odeszła od nas S.Epimachia (Maria), długoletnia siostra zakonna w klasztorze w Międzyzdrojach. Przeżyła 88 lat. Była w Międzyzdrojach wychowawczynią w ochronce w 1947 roku, pielęgniarką, opiekunką chorych, lekarzem, położną, gdy było trudno o lekarstwa w latach 1945 - 1949 dostarczała chorym i cierpiącym lekarstwa do domów, często nieodpłatnie. Przez kilkanaście lat pełniła obowiązki zakrystianki w Parafii w Międzyzdrojach. Od kilku lat przebywała w domu spokojnej starości, gdzie też zmarła i została pochowana na cmentarzu zakonnym w Brzegu Dolnym. Pozostała na zawsze w pamięci wśród mieszkańców miasta i gminy Międzyzdrojów.

Powołano w Parafii dwunastoosobowy zespół osób, którzy pisemnie zadeklarowali się stać na straży nienarodzonych - Miłosierni wobec najmniejszych.

W niedzielę Miłosierdzia Bożego 18.IV Ojciec Święty ogłosił w Rzymie trzech błogosławionych , z Polski Siostra Faustyna.

W dniu 3 maja 96 dzieci przystąpiło do Komunii Świętej. Uroczystość była bardzo starannie przygotowana. W sercach dzieci pozostanie na całe długie życie. Rodzice i obecni parafianie byli bardzo wzruszeni dostojnością przebiegu całej ceremonii. Ksiądz proboszcz przygotował uroczystość.

Komitet I-komunijny zakupił i ofiarował nowe Stacje Drogi Krzyżowej, w dniu I Komunii Świętej została poświęcona, a pierwsze nabożeństwo odbyło się z dziećmi w białym

tygodniu.

Poradnictwo rodzinne prowadzą p.p. Oswaldowie od pierwszych dni maja .

- Po raz pierwszy ustalono i przygotowano w diecezji "Dzień Wdzięczności za Sakrament Bierzmowania ". Z udziałem Ks. Metr. Przykuckiego odbyła się pielgrzymka do kościoła Chrystusa Króla w Świnoujściu. Naszą parafię reprezentowała pielgrzymka czterdziestoosobowa z ks. Wikariuszem.
- Boże Ciało przebiegało przy pięknej pogodzie. Udział parafian był bardzo aktywny. Pieśni, modlitwy i bicie dzwonów nadawały na tle zieleni i błękitu nieba oraz bieli ołtarzy nastroje uniesień i głębokich duchowych doznań. Złocista monstrancja z Bożym Ciałem, uniesiona wysoko przez Ks.Proboszcza nad głowami wiernych międzysdrojan i gości wczasowych, wśród niezwyklej harmonii dzwonków ministranckich , błogosławiła wiernych klęczących z pochylonym czołem w jednej rodzinie parafialnej.
- Zakończenie roku szkolnego rozpoczęło się nabożeństwem i błogosławieństwem. Po raz pierwszy od wielu lat na świadectwie szkolnym była ocena z religii.
- Na uroczystości św. Piotra Apostoła, patrona parafii Międzyzdroje, przybyli księża dekanalni. Sumę celebrował Ks. Wacław Nowak, a naukę wygłosił ks.Marian, którego pożegnano, ponieważ odszedł do parafii do Nowogardu.
- W dniu 1 lipca przybył nowy wikariusz z Kamienia Pomorskiego ks. Benon Latus i objął obowiązki w parafii Międzyzdroje.

Z A R Y S K R O N I K I

K A P L I C Y R Z Y M S K O - K A T O L I C K I E J

"STELLA MATUTINA" (GWIAZDA ZARANNA) W MIĘDZYZYDROJACH

Na niewielkim wzgórzu przy ul. Krótkiej Nr 5 w latach 1897 - 1902 powstały plany, projekty i budowa dawnego hospicjum ^{1/} katolickiego z kaplicą "Stella Matutina " ("Gwiazda Zaranna"). Od czasu powstawania planów i obiektów do zakończenia budowy w 1902 roku i do naszych czasów opiekę sprawowały Siostry Boromeuszki, które przez dobroć, skromność i poświęcenie w służbie niesienia pomocy chorym, osamotnionym i bezdomnym przez blisko 100 lat, zasłużyły na szczególne wyróżnienie.

Rys historyczny Domu i Kaplicy "Stella Matutina" p.w. Matki Bożej Orędowniczki i Uzdrowicielki Chorych w Międzyzdrojach przedstawia się następująco :

- 1897 rok - Dziekan Vólkel organizował zakład dobroczynny, w którym miały pracować Siostry Boromeuszki . To przedsięwzięcie nie doszło w pełni do skutku.
- 1899 rok - Uzyskano od władz państwowych zezwolenie na otwarcie tej placówki.
Siostry zamieszkały w willi hrabiego d'Houssonwille, by świadczyć kuracjuszom zasługi dobroczynne.
- 1901 rok - w październiku położono kamień węgielny pod budowę kaplicy i domu "Stella Matutina.



- 1902 rok - 1 września poświęcono dom i kaplicę publiczną.
- 1912 rok - Dobudowano II piętro i dokupiono willę "Marta".
Obydwa domy łączyła przybudowana sala.
- 1916 rok - W czasie wojny zabrano dzwon z wieży domu.
Po zakończeniu wojny zakupiono nowy.
- 1920 rok - W miesiącach wolnych od kuracjuszy dom służył
jako ośrodek rekolekcyjny dla księży, sióstr
zakonnych i nauczycieli.
- 1940 rok - Siostry opiekowały się chorymi i starcami.
- 1937 rok - Od tego roku jest w domu stały kapelan -
ks. Aleksander Jaworski.
- 1939 rok - Podczas wojny siostry opiekowały się chorymi
i starcami.
- 1945 rok - 3-4 maja dom został bardzo zniszczony przez
bombardowanie. Po wojnie przystąpiono do od-
remontowania. W domu umieszczono punkt ambu-
latoryjny i dom starców.

Kierował nim lekarz niemiecki , mieszkaniec Między-
zdrojów dr Alfred Trost. Chorych pielęgnowały siostry za-
konne. Lekarz i siostry zakonne pracowali z wielkim poświę-
ceniem, zdobywając sobie uznanie i serdeczną pamięć wśród
Polaków i Niemców.

Siostry zakonne ponadto zorganizowały i prowadziły ochron-
kę dla małych dzieci. Siostra Hertula pełniła funkcję opie-
kunki , obecnie ma 81 lat i mieszka w Domu Emeryta w Brze-
gu Dolnym.



Działalność charytatywna Sióstr Boromeuszek i księży kapelanów od 1945 roku była bardzo aktywna i zaskarbiła sobie wśród wiernych życzliwość i piękne przykłady międzyludzkie godne do naśladowania.

Gdy dr A. Trost otrzymał salę w klasztorze, przeprowadzał badania chorych a nawet operacje. Siostry zakonne asystowały przy zabiegach, wykonywały opatrunki, dawały zastrzyki i czyniły starania w uzyskiwaniu potrzebnych leków oraz materiałów opatrunkowych.

Chorzy korzystali z łóżek, pościeli i posiłków, mieli zapewnioną pomoc w dzień i w nocy. To wszystko zapewniał klasztor i siostry zakonne. W 1945 roku w sierpniu i we wrześniu stan osobowy chorych i sióstr zakonnych liczył 50 osób. Kiedy zdarzało się, że brakowało podstawowych środków do życia, wtedy siostry zakonne wyruszały w teren, prosząc w okolicznych domach o chleb i ziemniaki; np.: siostra Epimadia Wyżgoł i siostra Majela Wiebel.

- 1952 rok - 2 V Kaplicę p.w. Matki Boskiej Uzdrawicielki Chorych i Cierpiących odwiedził ksiądz Kardynał Stefan Wyszyński Prymas Polski.
- 1961 rok - Dom i kaplica "Stella Matutina" zostały oddane siostrze i udokumentowane aktem własności.
- 1965 rok - Zmarł ks. Aleksander Jaworski - kapelan kaplicy.
- 1965.IX. - Kapelanem kaplicy został ks. Józef Kotwicki.
- 1972 rok - Przybył ks. Stanisław Czerkawski - jest kapelanem.



- 1973 rok - Zmieniono wystrój kaplicy wg wymogów Soboru Watykańskiego drugiego. Między innymi zmieniono ołtarz; obraz Matki Boskiej z Dzieciątkiem umieszczono nad drzwiami wejściowymi w kaplicy, a w miejsce obrazu umieszczono Pana Jezusa umierającego na krzyżu.^{3/}
- 1976 rok - Założono nowe witraże ^{4/} w oknach. Witraże projektował i wykonał p. Bernard Ratajski ze Szczecina. Na jednym z witraży została umieszczona znamienna prośba : "Panie daj nam tego chleba".

Przypomina nam czasy, w których żyjemy, o spożywaniu Chrystusowego Chleba w postaci Komunii Świętej i trudne dla nas lata powojenne , kiedy o chleb dla chorych i głodnych prosiły siostry zakonne - Boromeuszki.

Wielce zasłużonymi zakonnicami wyznawców wiary rzymsko-katolickiej i dla niesienia pomocy ludziom chorym i samotnym były siostry Boromeuszki : Epimachia Wyźgoł, leczyła chorych w kaplicy i w domach, dostarczała lekarstw, żywność , ubranie , pościel, opał na zimę. Za czasów pierwszego proboszcza ks. Aleksandra Hanusewicza (1949 - 1956 r.) objęła obowiązki zakrystianki przy kościele parafialnym. W latach 1970 - 1975 siostra Epimachia wraz z ks. Stanisławem Hochołem salwatorianinem odwiedzali chorych niosąc im pomoc duchową (odprawiano msze święte z komunią św.) i zdrowotną oraz materialną.

Siostra swój staż zakonny w Międzyzdrojach pełniła od



1934 roku do 1984 roku. Razem z siostrą Epimachią w 1984 roku wyjechała do Brzegu Dolnego siostra przełożona i organistka Helena Friebel. Po ciężkiej chorobie siostra przełożona wkrótce zmarła w Domu Emeryckim Zakonnicy Boromeuszek w Brzegu Dolnym.

Natomiast siostra Epimachia zmarła 30 stycznia 1993 roku i została pochowana 3 lutego b.r. na cmentarzu w tej samej miejscowości.

- Siostra Majela Wróbel przybyła do klasztoru "Stella Matutina" w Międzyzdrojach w 1942, mając 28 lat i pracuje jako zakrystianka kaplicy do naszych czasów (1993 r.) Ma obecnie 79 lat.

- Siostra Blandyna Czupke była przełożoną od 1942 roku. Umarła w 19 r. i spoczywa na cmentarzu w Międzyzdrojach (z prawej strony kaplicy, w pobliżu grobu ks. Al. Hanusewicz - proboszcza w Międzyzdrojach do roku 1973, do Świąt Wielkanocnych.)

W minionym okresie wyrządzono siostronom zakonnym i księdzu kapelanowi krzywdę, mianowicie : w 1961 władze administracyjne zabrały część majątku przyklasztornego ; dwa domy i zaplecze gospodarcze z kilku arową działką. Własność gospodarcza przyklasztorna wspierała skromne fundusze na utrzymanie i działalność charytatywną oraz duszpasterską kaplicy "Stella Matutina" p.w. M.B. Uzdrowicielki Chorych. Zadośćuczynienie i oddanie własności Siostronom Boromeuszkom jest nakazem czasów za trud i poświęcenie całego duszpasterstwa kaplicznego w służbie Bogu i ludziom.





Wnętrze kaplicy zakonnej sióstr Boromeuszek
w Międzyzdrojach (1939 r.).

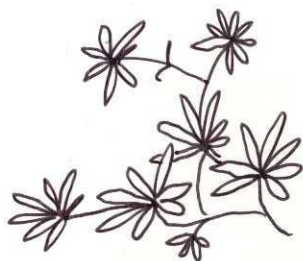




Ołtarz w kaplicy "Stella Matutina" w Międzyzdrojach
do roku 1973, do Świąt Wielkanocnych.



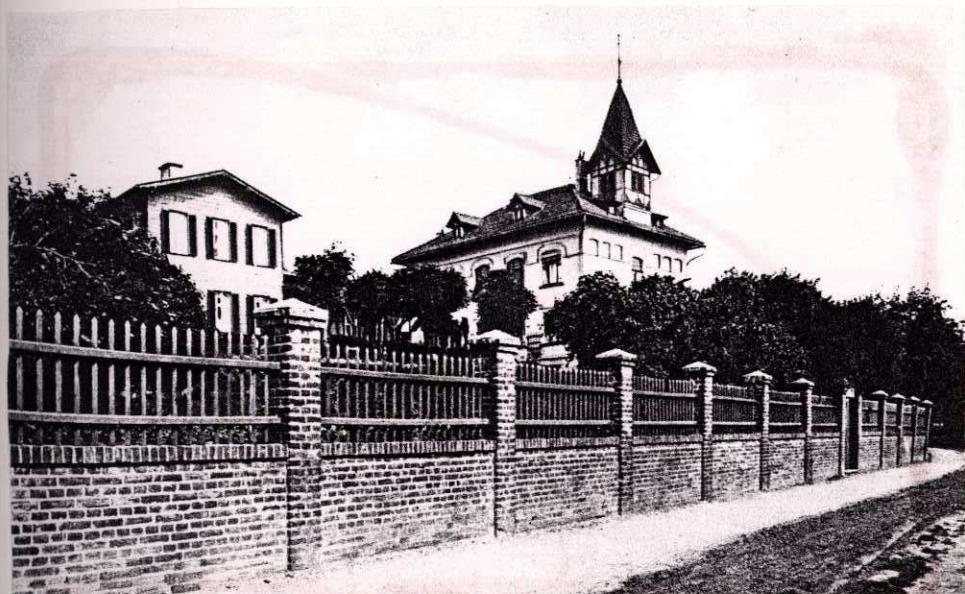
Ołtarz boczny z wizerunkiem Chrystusa umiera -
jącego na krzyżu. Kaplica "Stella Matutina".
(1939 r.).





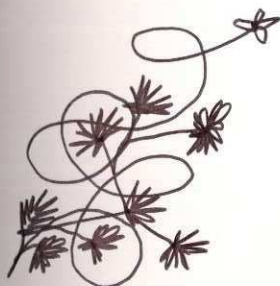
Jezus Chrystus na krzyżu (fragment).
Kaplica "Stella Matutina ". (1939 r.).

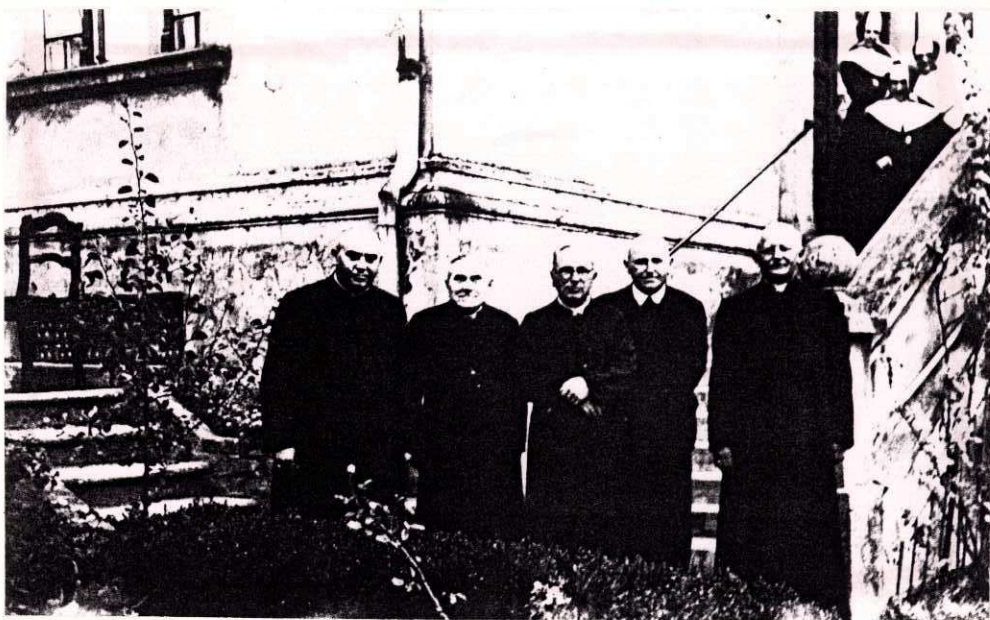




Stella Matutina von der Strasse aus gesehen

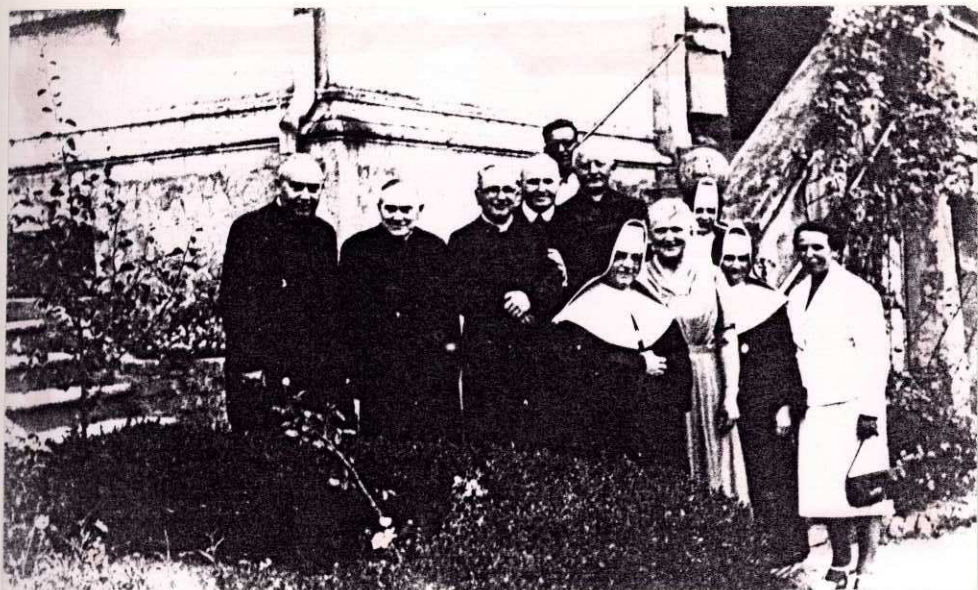
Kaplica zakonna "Stella Matutina" z obiektem
wypoczynkowym (1939 r.).





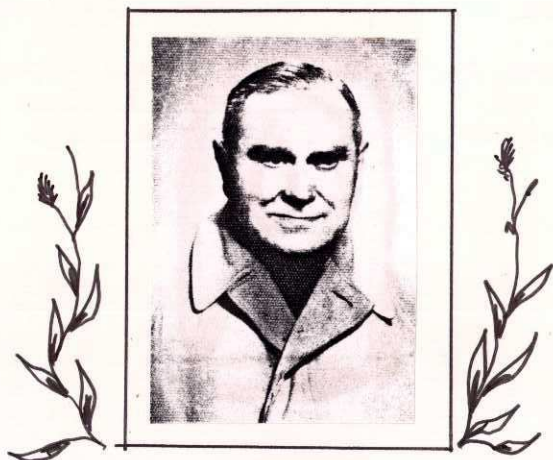
Ks. A. Jaworski (2. od lewej strony)
z księżmi, w głębi siostra Epimachia.
(12 lipca 1959 r.).





Ks. kapelan Aleksander Jaworski (2. od lewej)
i siostry Boromeuszki z gośćmi przebywającymi
na wczasach w Domu Wypoczynkowym dla księży.
(12 lipca 1959 r.).





Ks. kapelan Aleksander Jaworski.



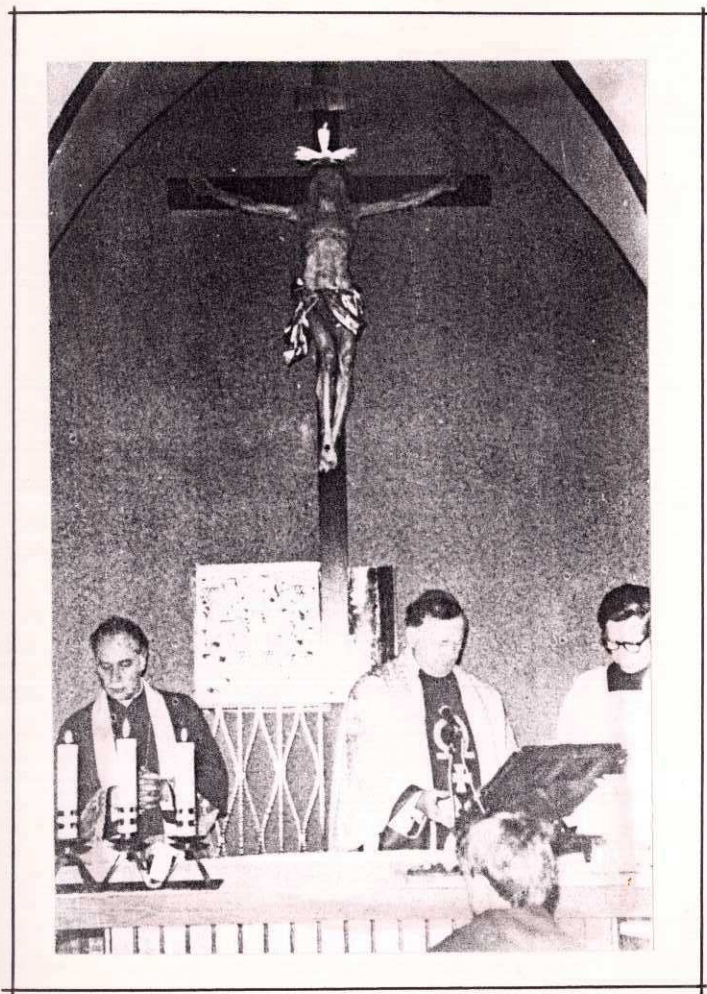
Ks. arcybiskup Jerzy Stroba i ks. proboszcz
Olgierd Ostrokołowicz.

Na podstawie przekazu sióstr zakonnych, obrazy Matki Boskiej Częstochowskiej , Serca Jezusowego oraz Drogi Krzyżowej znajdujące się w kaplicy wykonała siostra Boromeuszka Weronika Komar.



Na zdj. grób ks. Aleksandra Jaworskiego kapelana kaplicy "Stella Matutina" - Urodz. 13.XII.1890 r., zmarł 3.V.1965 r. "Jam jest zmartwychwstanie i życie. Kto we mnie wierzy choćby i zmarł , żyć będzie " Tekst ewang. epitafium ^{5/} nagrobego pobudza nas do głębokiej refleksji.

Ks. kapelan Aleksander Jaworski czynił posługi duszpasterskie w kaplicy przez 28 lat, pierwszym osadnikiem polskim w Międzyzdrojach od 1945 roku . Był inicjatorem postawienia krzyża w Wapnicy w 1947 roku oraz udzielania pomocy potrzebującym.



Na zdjęciu nowy ołtarz w kaplicy "Stella Matutina" wybudowany w 1973 roku (po Świątach Wielkanocnych) z wizerunkiem Chrystusa umierającego na krzyżu ze wzrokiem wpatrzonym ku niebu, jakby przemawiającym do nas "oto krzyż wpisany jest w życie ludzkie", cyt. z kazania ks. Stanisława Czerkawskiego na msz. św. niedzielnej w miesiącu wrześniu 1993 r.

Mszę odprawiał ks. biskup Jerzy Stroba (w środku) w
asyście ks. Olgierda Ostrokołowicza (po l.stronie) i ks.
wikariusza (po prawej stronie).

(Krzyż i rzeźba Jezusa Chrystusa wyk. w drzewie,
artysta nieznany).

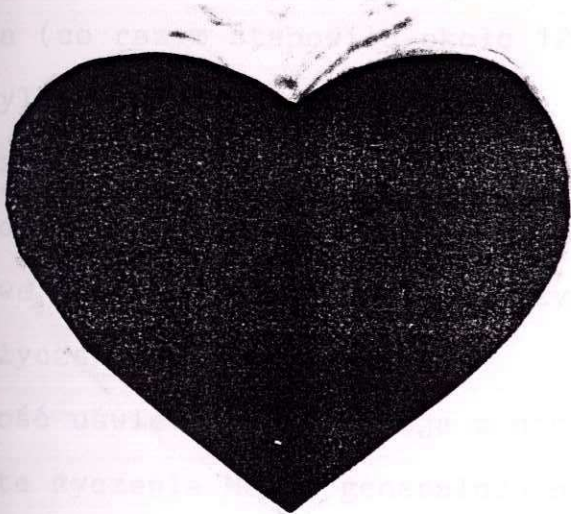




bł. Urszula Ledóchowska

1865 - 1939

Założycielka Zgromadzenia Sióstr
Urszulanek Serca Jezusa Konającego



MODLITWA O BEATYFIKACJĘ

Stefana Kardynała Wyszyńskiego

PRYMASA POLSKI

Boże w Trójcy Świętej Jedyny,
Ty w swojej niewypowiedzianej
dobroci powołujesz ciągle aposto-
łów, aby przybliżali światu Twoją
Miłość. Bądź uwielbiany za to, że
daleś nam opatrznościowego Pa-
stera Stefana Kardynała Wyszyń-
skiego, Prymasa Tysiąclecia.

Boże, źródło wszelkiej świętości,
spraw, prosimy, Cię aby Kościół
zaliczył go do grona swoich świę-
tych. Wejrzyj na jego heroiczną
wiarę, całkowite oddanie się Tobie
na jego miłość wobec przeciwno-
ści i prześladowań, które znosił
dla imienia Twego. Pomnij, jak
bardzo umiłował Kościół Twojego
Syna, jak wiarę kochał Ojczyznę
i każdego człowieka, broniąc jego
godności i praw, przebacząc wro-
gów do dobrego zwyciężając.

ŚW. KAROL BOROMEUSZ

Urodził się 3 października 1538 r. we
Włoszech w rodzinie arystokratycznej.
Studiował w Mediolanie i Pawii, wien-
cząc studia dwoma doktoratami w r. 1559.
Był prawą ręką papieża Piusa IV, swego
wujka. Założył w Rzymie Akademię Waty-
kańską, w Mediolanie pierwsze w świecie
seminarium duchowne. Jako sekretarz sta-
nu doprowadził do wznowienia synodu
trydenckiego. Chcąc umożliwić studia
ubogiej młodzieży, założył dla niej przy
uniwersytecie w Pawii kolegium. Był fun-
datorem przytułków i sierotniców. Pod-
czas wielkiej zarazy w Mediolanie w
1576 r. opiekował się chorymi. Majątek
osobisty rozdał ubogim, oddając się cał-
kowicie pracy duszpasterskiej. Zmarł
wskutek złośliwej febry 3 listopada 1584 r.
w Mediolanie, mając 46 lat. Kanonizowa-
ny przez papieża Pawła V w 1610 r.
ikonografia przedstawia go w stroju bi-
skupim lub kardynalskim, jako że pełnił
te godności. Jest patronem semi-
narzystów.

Jubileusz

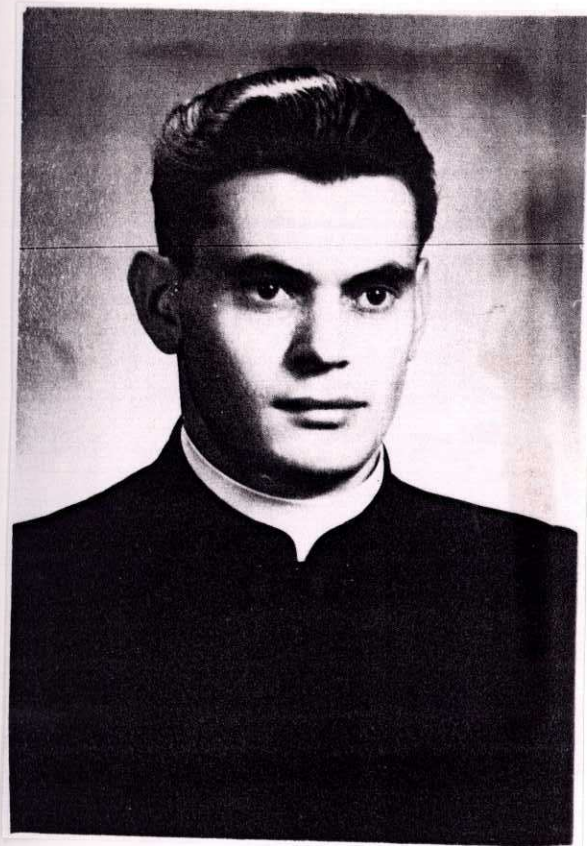
Ksiądz Stanisław Czerkawski rektor kaplicy "Stella Matutina" i kapelan sióstr Boromeuszek w Międzyzdrojach obchodził wraz z wiernymi swój jubileusz XXV-lecia pracy duszpasterskiej w jednej świątyni, jest to ewenementem stałości służby duszpasterskiej wśród duchowieństwa polskiego.

Pomimo kłopotów zdrowotnych, przyczyną których był wypadek, ksiądz Stanisław wiernie pełnił swoje obowiązki kapłańskie, a były one zawsze nabożnie, systematycznie i wiernie pełnione codziennie, a w święta i w niedzielę po trzy nabożeństwa (co razem stanowiło około 12000 samych Mszy świętych i tyleż wygłoszonych homilii).

Duszpasterstwo i wierni w dzień dwudziestopięciolecia godnie uczcili Wielce Szanownego Jubilata adorując w Mszy świętej we wspólnej modlitwie dziękczynnej, w czasie której złożono życzenia i kwiaty.

Uroczystość uświetniła delegacja z domu generalnego zakonu i osobiste życzenia Matki generalnej sióstr Boromeuszek. Duchowieństwo Archidiecezjalne Pomorza Zachodniego wraz z wiernymi "Życzą ks.Stanisławowi wiele łask Bożych w dalszej pracy, aby nadal potrafił służyć Bogu i Kościołowi tam, gdzie go skierowała Opatrzność".

Dzięki bogu za łaski i wspólne modlitwy.



Ks. Stanisław Czerkowski

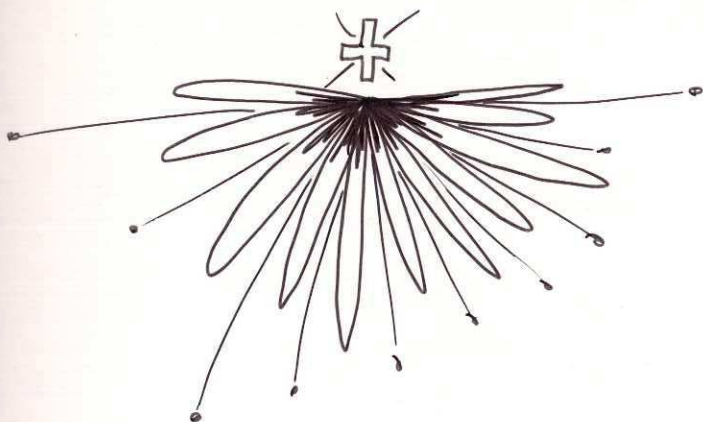


1. hospicjum (od łac. hospitum) schronisko, gospoda;
dawniej często przy klasztorach dla pod-
różnych, pielgrzymów i chorych.
2. charytatywny (od śr.łac. charitativus, od łac. chari-
tas miłość, przywiązanie) dobroczynny,
miłosierny, doraźnie wspierający biednych.
3. krzyż (łac. krucyfiks), krzyż z przedstawieniem
Chrystusa, często z napisem INRI (skrót łac.
Jezus Nazarenus Rex Judeorum) , malowany lub
rzeźbiony.
Od XI w. pojawia się postać Chrystusa cier-
piącego, w koronie cierniowej, z głową opu-
szczoną, biodrami okrytymi - perizonium;
od XIII w. stopy skrzyżowane, przebite
gwoździem.
4. witraż barwne szkło okienne, ułożone w kompozycje
fuguralne lub ornamentalne;
poszczególne kawałki szkła łączone ramkami
ołowianymi (zw. dwutówkami i osadzone mię-
dzy żelaznymi sztabami, dzielącymi je na
kwatery, kolorowe szkło otrzymywano barwiąc
je w stanie płynnym barwnikami metalowymi
(żelazo, miedź, itp.)



5. epitafium

epitaf, ozdobna tablica ku czci zmarłego, zawierająca poświęcony mu napis, czasem portret lub scenę figuralną, symbole i postacie alegoryczne, apokryficzne związane z Pismem Świętym.



C M E N T A R Z E

W

M I Ę D Z Y Z D R O J A C H



SPOTKANIA DROGA DO EMAUS



" Wszystko co mówi nam Ewangelia o życiu Jezusa, jest zwieńczone wielkim blaskiem światła Zmartwychwstania. Każdy gest, każde słowo bierze swoje znaczenie z zachwyty nad porankiem Wielkanocnym, tak jak wielkanocne spotkanie przy posiłku.

Dwóch pielgrzymów straciło nadzieję sądząc, że ich Mistrz nie żyje i że wszystko wraz z Jego śmiercią jest skończone. Ale mówią tylko o Nim do nieznanego Pielgrzyma, który do nich dołączył w drodze. Dopiero, gdy spożywają wraz z Nim posiłek, jeden prosty gest - przełamanie chleba - ukazuje ich oczom że to Z M A R T W Y C H W S T A Ł Y .

Od tego czasu ta droga do Emaus stała się symbolem spotkań tajemniczych, lecz prawdziwych z żywym Chrystusem w Jego Ziemi Świętej.

Spotkań, które są tajemnicze, lecz wypełnione ludzką przyjaźnią"....

Ks. Czesław Podleski, "Apostolstwo Chorych" czasopismo religijno-duszpasterskie Nr 6, VI-1990 rok , fragment artykułu p.t. Spotkania. Droga do Emaus. str. 5.



Po przejęciu cmentarzy przez administrację polską, cmentarz za torami wyznaczono do grzebania pojedynczych zmarłych na wolnych miejscach wśród grobów niemieckich.

Od 1946 ówczesny wójt gminy wyznaczył miejsce na kwatery polskie. Z upływem czasu, gdy zabrakło miejsc likwidowano groby niemieckie, rozbierano kamienne pomniki i ekshumowano groby. Od 1960 zaczęto poszerzać obszar cmentarza.

W Międzyzdrojach były dwa cmentarze, stary cmentarz (niem. Alter Friedhof) i nowy cmentarz (niem. Neuer Friedhof).

Stary cmentarz położony w południowej części Międzyzdrojów (przed torami) przy ul. Skłodowskiej Curie (niem. Luise) nie posiadał kaplicy cmentarnej.

Marmurowe grobowce miały bogatą stylizowaną architekturę. Niejednokrotnie stanowiły zabytki sztuki sakralno-cmentarnej.

W pierwszych latach po wyzwoleniu ulegał stopniowej dewastacji przez "szabrowników". Rozbierano zabytkowe pomniki, wywożono je w nieznanym kierunku i sprzedawano za duże pieniądze. Po wykryciu sprawców odbył się proces i winni zostali skazani na kilka lat więzienia i wysokie kary pieniężne.

Z czasem cmentarz zlikwidowano, wycięto drzewa i przeznaczono w latach 80-tych na działki mieszkaniowe. Większość mieszkańców Międzyzdrojów uważała, że takie podjęcie decyzji było nieetyczne, niehumanitarne i bezprawne.



Nowy cmentarz z końca XIX wieku - (za torami) położony w południowo-wschodniej części Międzyzdrojów na obszarze lasów międzyzdrojskich (niem. Forst Misdroy) został przeznaczony na cmentarz komunalny gminy a od 1947 r. miasta Międzyzdroje. Posiada kaplicę w stylu eklektycznym wybudowaną w początkach XX w. W okresie 48 lat zwiększono jego powierzchnię do 2,28 ha.

Zabezpieczono ogrodzeniem. Odremontowano kaplicę, wyznaczono aleję dla zasłużonych. Doprowadzono linię elektryczną i zainstalowano lampy parkowe. Wyasfaltowano drogę i wybudowano chodnik po lewej stronie ulicy. W latach 1992-93 wydłużono aleję główną i ułożono płyty chodnikowe. Cmentarz podzielono na osiem sektorów oznaczając tabliczkami.

W 1993 roku na zlecenie Urzędu Miasta wybudowano bramę cmentarną.

Podobno została opracowana dokumentacja cmentarza, ale na skutek niedopełnienia umowy przez zleceniodawcę cenna i potrzebna miastu praca jest w posiadaniu wykonawcy.

W Międzyzdrojach powinien powstać Komitet Pamięci. Jednym z działań Komitetu byłaby opieka nad estetyką cmentarza, nad grobami ludzi zasłużonych, etyką pogrzebową i planami dalszej rozbudowy cmentarza.

Są zastrzeżenia odnośnie utrzymania czystości cmentarza, zaniedbanych przez rodziny grobów i opieka nad grobami ludzi samotnych, nie mających już rodziny.

Bardzo ważnym zadaniem od lat czekającym do wykonania jest wyposażenie kaplicy cmentarnej w potrzebny sprzęt, jak np.: w chłodnię, w małe organy, magnetofon i głośniki z nagraniem muzyki żałobnej, ławki, dywan i chodniki, w specjal-



ny wózek transportowy oraz w mały dzwon poruszany mechanicznie.

Ustawienie jednakowych ławek w sektorach i przed kaplicą.

Komitet Pamięci otoczyłby opieką miejsca pamięci i zająłby się budową, już istniejącego projektu, pomnika "Za tych co zginęli na morzu".

Cmentarz to najgodniejsze z miejsc spoczynku zmarłych i o tym żywi powinni pamiętać.

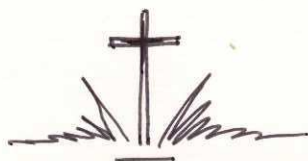
Od bramy głównej aleja Okólna wiedzie do kaplicy i następnie wiedzie pod lekkie wzniesienie terenu, dzieląc cmentarz na dwie części. Po obu stronach cmentarza wyróżnia się różne gatunki drzew i krzewów co sprawia, że ma on charakter cmentarza - parku.

Położony jest na falistym terenie, wspinając się od wejścia ku lekkim wzniesieniom. Główna aleja wysadzona jest różnorodnymi drzewami i tak np. bukami, lipami, świerkami, tu także spotykamy brzozy, jarzębiny i drzewa sosnowe.

Krzewów jest bardzo mało, a te co rosną są zaniedbane. Rosną dziko i niesymetrycznie. Prawą stronę cmentarza wytrzebiono. W ostatnich latach usunięto kilkanaście drzew, które powinno się zastąpić nowym drzewostanem niskopnących utrzymujących zieleni cały rok.

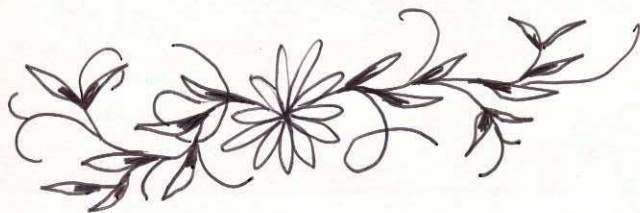
Ukrzewienie cmentarza wymagałoby opracowania specjalnego projektu i zakrzewienia wyznaczonych sektorów i grobów.

Wymienione propozycje stanowiłyby jedynie drobny fragment przeobrażeń, ponieważ bogactwo już istniejących



różnych gatunków roślin na cmentarzu, o każdej porze
zadziwiają pięknem kompozycji i barw.

Zachodzi potrzeba opieki i dalszego rozwoju przyrody
okalającej mogiły i cały cmentarz.



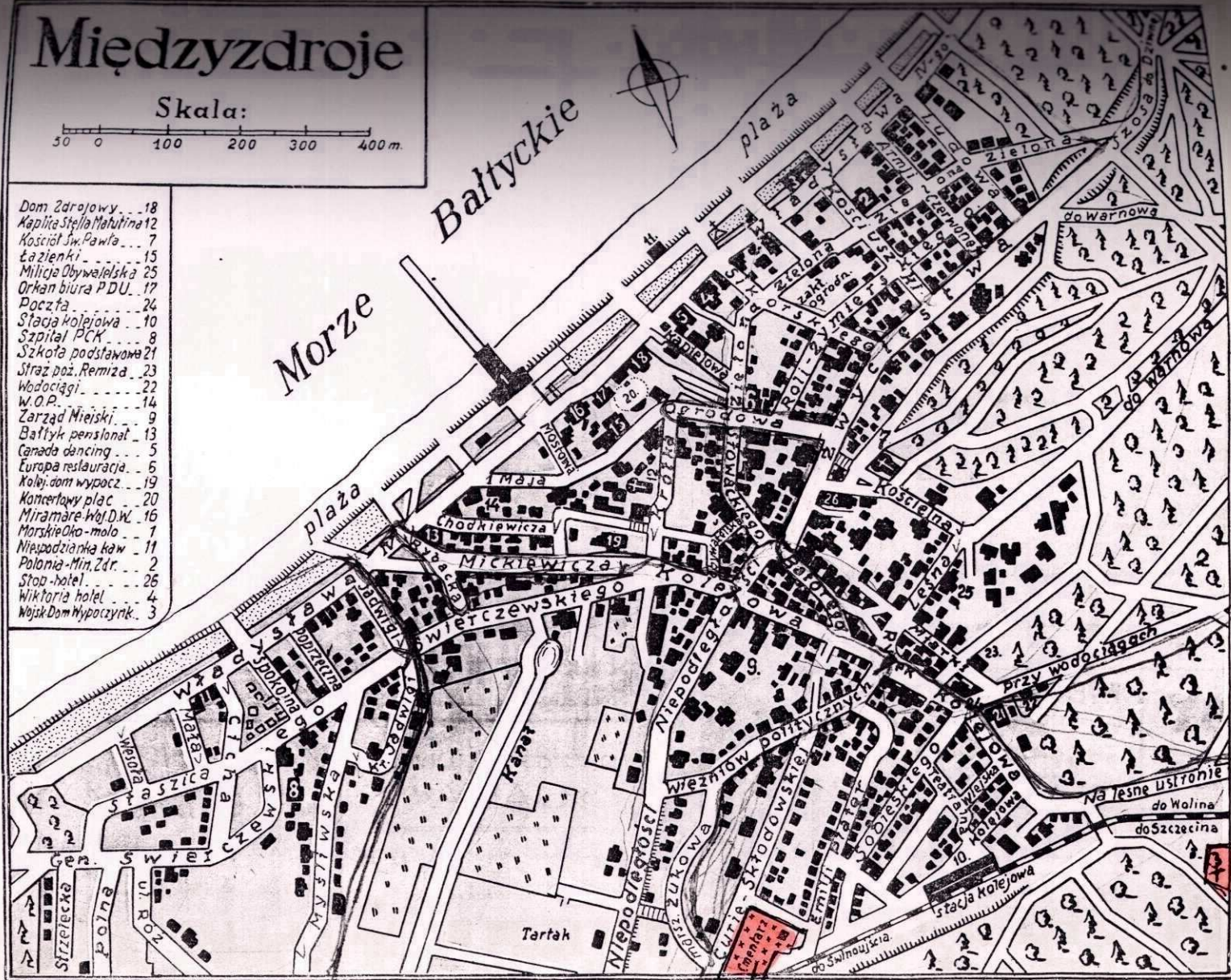
Międzyzdroje

Skala:

50 0 100 200 300 400 m.

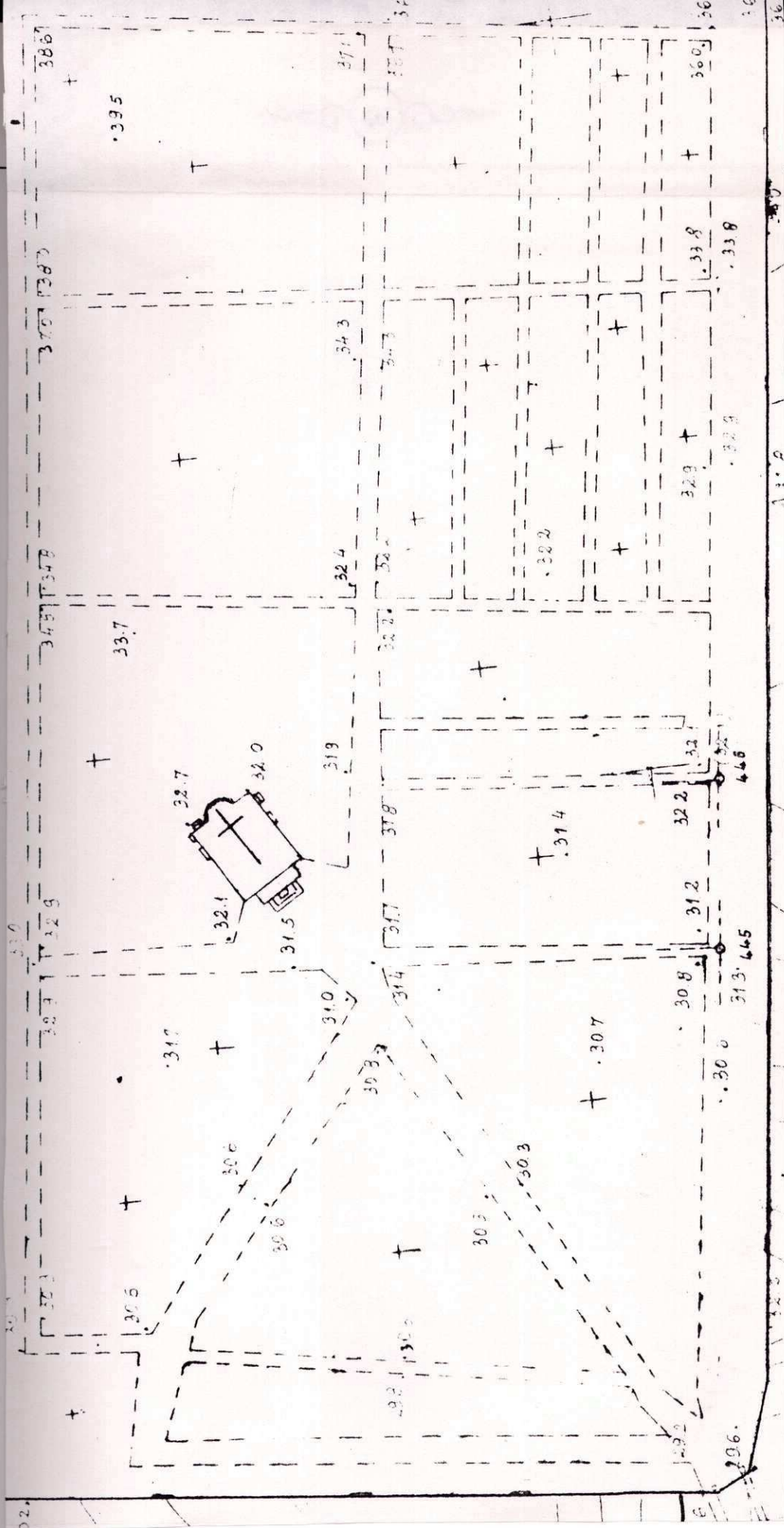
- Dom Zdrojowy... 18
- Kaplica Święta Matutina 12
- Kościół św. Pawła... 7
- Łazienki... 15
- Milicja Obywatelska 25
- Orkan biura PDU... 17
- Pocztę... 24
- Stacja kolejowa... 10
- Szpital PCK... 8
- Szkoła podstawowa 21
- Straż poż. Remiza... 23
- Wodociąg... 22
- W.O.P... 14
- Zarząd Miejski... 9
- Bałtyk pensjonat... 13
- Canada dancing... 5
- Europa restauracja... 6
- Kolony dom wypoczątku... 19
- Koncertowy plac... 20
- Miramare Wój D.W. 16
- Morskie Oko-molo... 1
- Miejska kawiarnia... 11
- Polonia-Min.Zdr... 2
- Stop-hotel... 26
- Wiktoria hotel... 4
- Wojsk Dom Wypoczynkowy... 3

Morze Bałtyckie



Mapa - plan Międzyzdrojów (z 1947 roku wydanie pierwsze) z oznaczeniem dwóch cmentarzy.





Plan Cmentarza Komunalnego w Międzyzdrojach (kwatery i strefy, rok 1992).



WYKAZ KWATER I GROBÓW
NA CMENTARZU KOMUNALNYM
W MIĘDZYZDROJACH



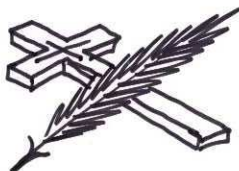
Kwaterna I	-	155 grobów
Kwaterna II	-	142 groby
Kwaterna III	-	151 groby
Kwaterna IV	-	100 grobów
Kwaterna V	-	260 grobów
Kwaterna VI	-	217 grobów
Kwaterna VII	-	87 grobów
Kwaterna VIII	-	201 grobów
Kwaterna IX	-	34 groby
Kwaterna X	-	3 groby

Lewy bok przy ogrodzeniu - 60 grobów

Razem na cmentarzu znajduje się 1410 grobów.

Uchwała Nr 24/III/92 Rady Miejskiej w Międzyzdrojach z
dnia 31 marca 1992 r.

w sprawie : ustalenia opłat minimalnych za korzystanie z
cmentarzy i urządzeń komunalnych na terenie
Miasta Międzyzdroje.



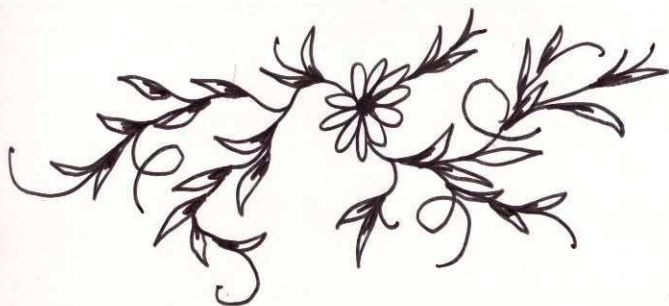
objaśnienie :

cmentarz, teren wydzielony do grzebania zmarłych. Staroż. i wczesnochrześc. cmentarz określa się terminem - nekropola, cmentarz rzym.- ceometarium i - katakumby.

W średniowieczu c. znajdowały się najczęściej wokół kościoła ; okazalsze otaczano krużgankami, nieraz zdobionymi freskami ; najbogatsze c. tego typu powstały we Włoszech c - campo santo).

Już w średniowieczu ze względów zdrowotnych przenoszono c. poza mury miejskie i ustalił się ogrodowo-parkowy charakter c., który przetrwał do chwili obecnej. C. żydowskie, zw. kierkutami (kirkutami) mają charakterystyczne nagrobki zw. macebami.

Z pracy pod redakcją Stefana Kozakiewicza "Słownik terminologiczny sztuk pięknych" PWN, Warszawa 1969 , str. 71, k.1.





Brama cmentarna (wybudowana w 1993 roku)

[Handwritten signature]



st. sierżant Stanisław Janosiński, por. Bogdanow
zginęli w 1945 roku w Międzyzdrojach.



Krzyż Katyński - Cmentarz Międzyzdroje -
poświęcony 1 grudnia 1989 r.



Musicie być mocni tą miłością, którą daje wiara!... Musicie być mocni mocą nadziei, która przynosi pełną radość życia i nie pozwala zasmucać Ducha Świętego! Musicie być mocni mocą miłości, która jest potężniejsza niż

Ś M I E R Ć

która wszystko znosi, wszystkiemu wierzy, we wszystkim pokłada nadzieję, wszystko przetrzyma - tej miłości, która "nigdy nie ustaje". Tą wiarą, nadzieją i miłością byli mocni Maksymilian i Rafał, Urszula i Albert - dzieci tego Narodu. Oni też temu Narodowi są dani jako znak zwycięstwa.

Jan Paweł II



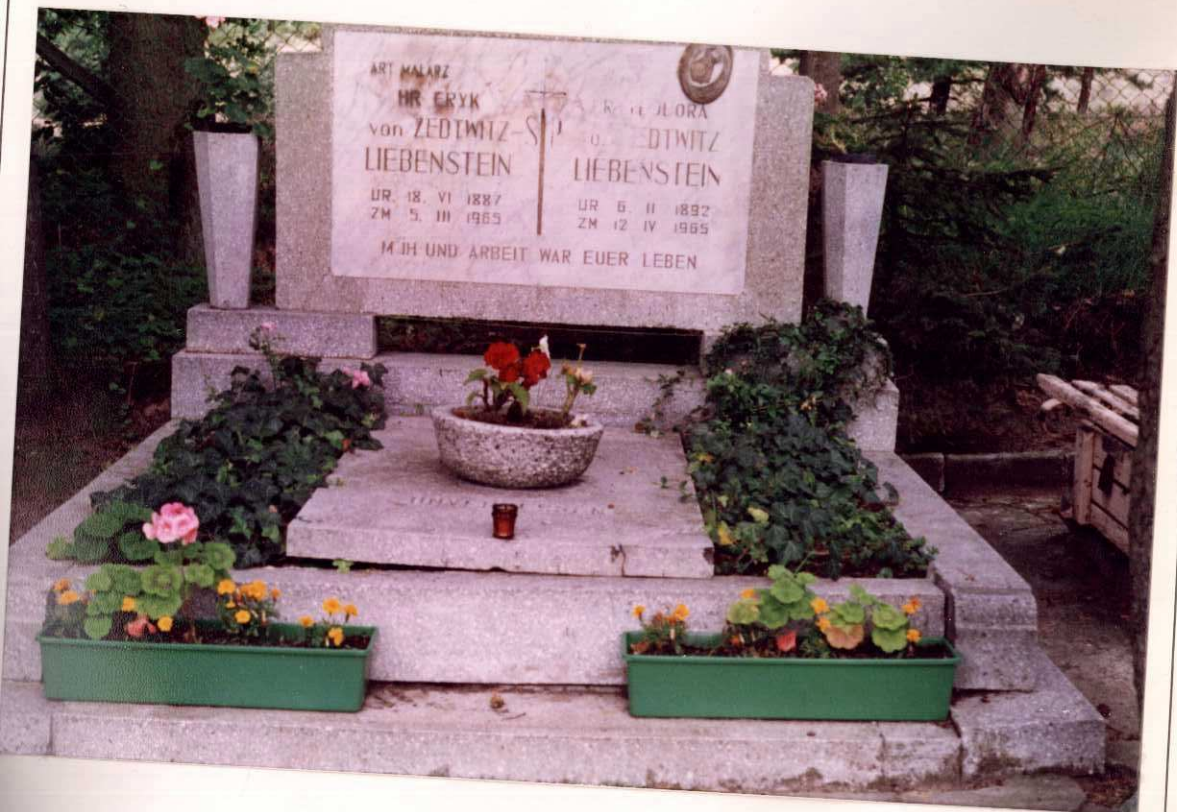
Kaplica cmentarna





26.06.19

Grobowiec rodziny TROST. W środku grobu spoczywa Alfret Trost - dr, lekarz.



Hr Eryk von Zedtwitz - Liebenstein art. malarz
(1887 - 1965)

Hr Teodora von Zedtwitz - Liebenstein
(1892 - 1865)





Władysław Madej, przewodniczący Rady Narodowej,
działacz społeczny (1890 - 1973)



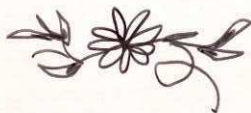
Karol Borek dyrektor okręgu FWP, oficer WP,
działacz społeczny (1901 - 1973)





Edward Kątski oficer WP, pracownik służby zdrowia
(1924 - 1977)

Stefania Kątska działaczka społeczna (1926 - 1977)





Sabina Nowaczyk z d. Laskowska nauczycielka
(1945 - 1977)



Kazimierz Gabryszak oficer WP, działacz społeczny i polityczny (1904 - 1977).



Witalis Rucz, nauczyciel, oficer WP (1915 - 1978)

Paulina Rucz, sanitariuszka WP, Platerówna

(1918 - 1984)



Lucjan Pudykiewicz oficer WP, Przewodniczący
Rady Narodowej , działacz państwowy 1978



Władysław Klimaszewski mgr inżynier leśnik
oficer WP (1912 - 1980)



Zygmunt Koplewski, oficer WP, działacz społeczny (1931 - 1982).



Jan Poleszczuk nadleśniczy (1898 - 1956)
Zofia Poleszczuk nauczycielka , działacz-
ka społeczna (1906 - 1983).



Janina Gaj zasłużony pedagog i wychowawca,
dyrektor Szkoły Nr 1 (1912 - 1983)





Stanisław Andrzej Kaczmarek mgr prawa, przewodniczący Rady Narodowej, zasłużony działacz społeczny.



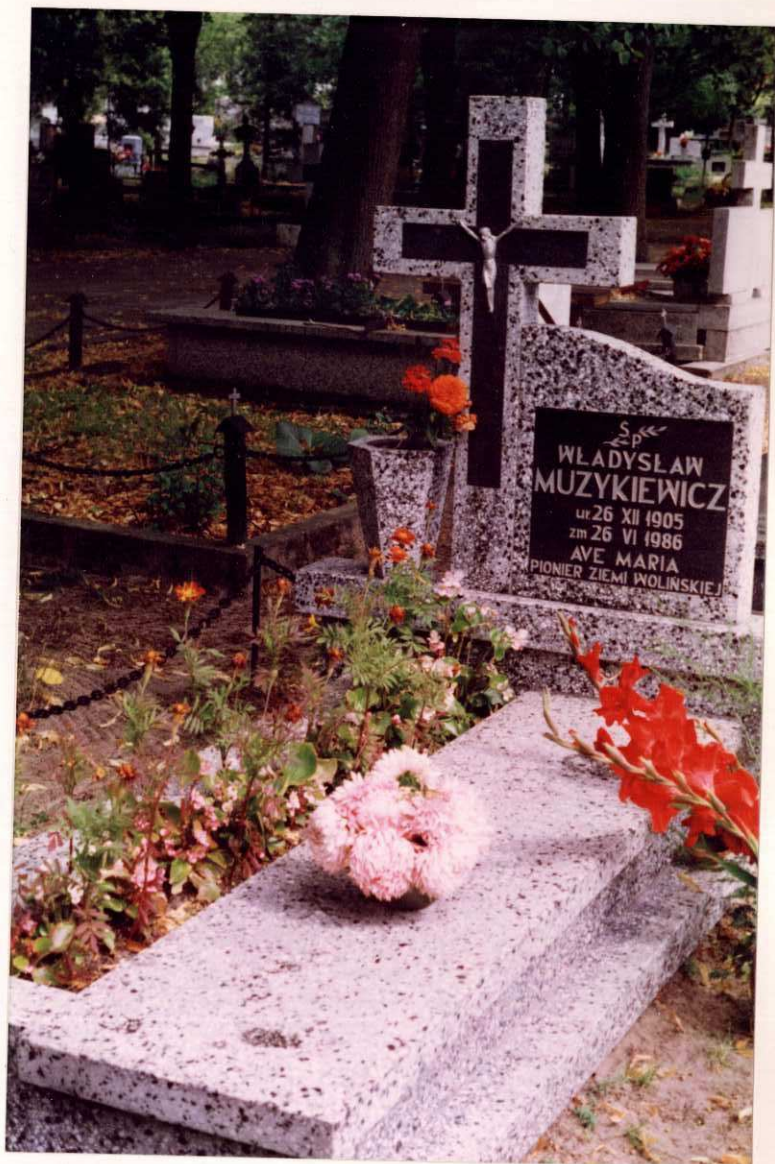
Czesława Kielczewska zasłużona nauczycielka
dyrektor Szkoły Podstawowej Nr 1
(1899 - 1985)



Kazimierz Kowalski zasłużony pracownik FWP
zasłużony działacz społeczny i polityczny
(1916 - 1985)



Grażyna Podchorodecka mgr historii, zasłużona działaczka społeczna , autorka prac o WPN i historii Międzyzdrojów (1935 - 1986).



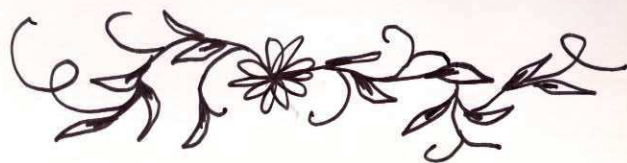
Władysław Muzykiewicz pionier Ziemi Wolińskiej
(1905 - 1986)





Stanisław Modliński wieloletni zasłużony
pracownik PPDiUR "Odra" oficer WP (1904 - 1987).





Karol Tadeusz Garboś mgr inżynier rolnictwa,
działacz społeczny (1929 - 1987).



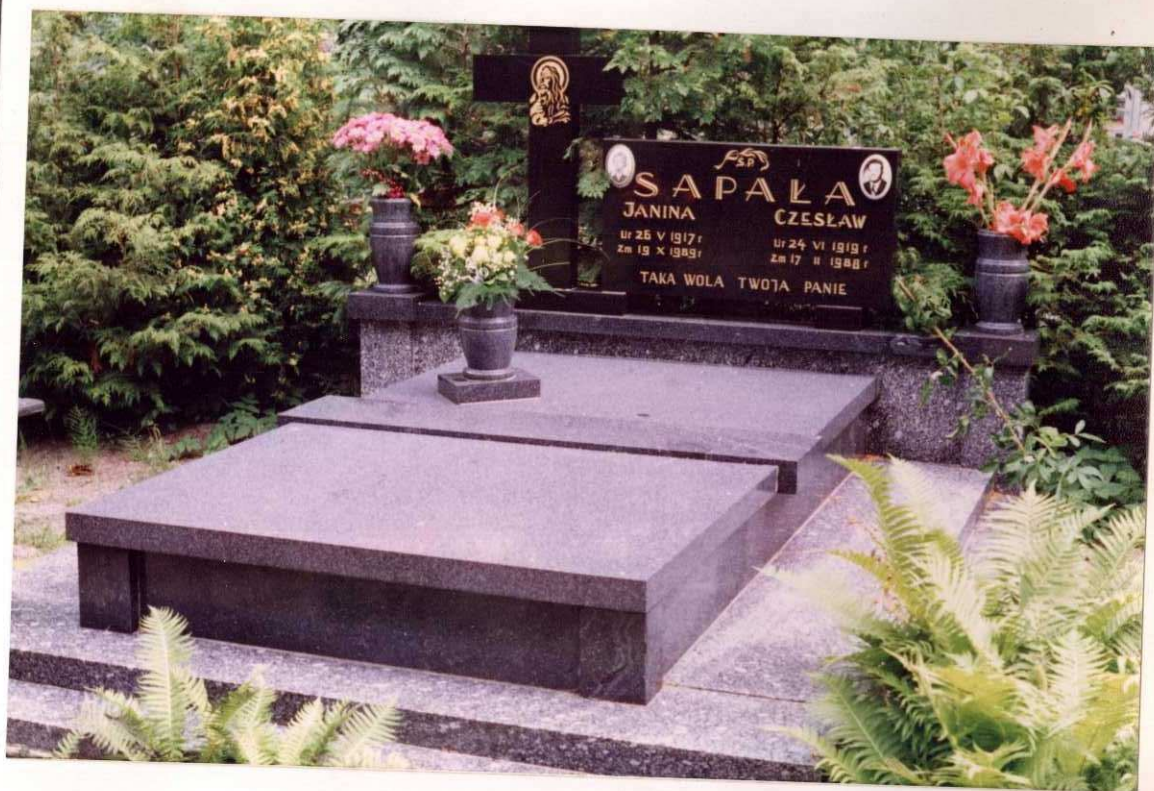
Mikołaj Warzecha wieloletni pracownik
MPGK, oficer WP (1914 - 1987) .





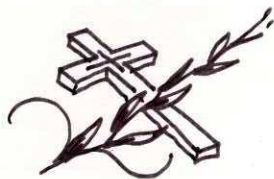
Mieczysław Zawisław z-ca naczelnika miasta
Międzyzdroje, działacz Ziemi Wolińskiej
(1949 - 1990).





Janina Sapała rzemieślnik - masarz, zasłużona
działaczka społeczna (1917 - 1989).

Czesław Sapała rzemieślnik - masarz, zasłużony
działacz społeczny (1919 - 1988).





Zbigniew Maławski komendant MO, oficer WP,
działacz społeczny (1923 - 1990).





Mieczysław Gołąbka, lekarz medycyny kierownik
Rejonowej Przychodni Zdrowia Nr 3

(1934 - 1991).





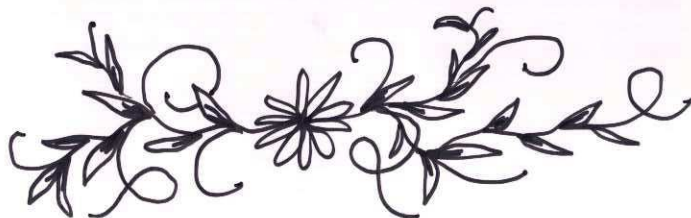
Stanisław Załanowski mgr inżynier leśnik,
wieloletni dyrektor WPN, działacz społeczny
(1921 - 1991)



Tadeusz Bajbuła , energetyk, wysoki oficer WP
wieloletni pracownik Rejonowego Zakładu Energe-
tycznego w Międzyzdrojach (1917 - 1991).

1. Godziny otwarcia Cmentarza Komunalnego :
 - a) w okresie letnim 7⁰⁰ - 20⁰⁰ ,
 - b) w okresie zimowym 7⁰⁰ - 16⁰⁰ ,
 - w niedziele i święta 7⁰⁰ - 15⁰⁰ .
2. Pogrzeby odbywają się w dni powszednie w godz.
7⁰⁰ - 15⁰⁰ .
3. Grzebanie zmarłych odbywa się w kolejności kwater,
rzędów i mogił.
4. Na Cmentarzu należy zachować powagę i spokój.

Naruszenie przepisów regulaminu podlega
karze przewidzianej w ustawie z 22.11.1972r.
Dz.U.Nr 47, poz.298 z 1972 o Chowaniu Zmar-
łych.



Uchwała Nr 24/III/92
Rady Miejskiej w Międzyzdrojach
z dnia 31 marca 1992 r.

w sprawie ustalenia opłat minimalnych za korzystanie z cmentarzy i urządzeń komunalnych na terenie Miasta Międzyzdroje.

Na podstawie art. 18 ust. 1 i 8 Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie terytorialnym /Dz.U. Nr 16, poz. 95, Nr 32, poz. 191 Nr 34 poz. 199, Nr 43, poz. 253, Nr 89, poz. 518 z 1991 r. Nr 4, poz. 18 Nr 110, poz. 473/ oraz art. 2 ust. 1 Ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych /Dz.U. Nr 47 z 1972 r. poz. 298 i z 1989 r. Nr 29, poz. 154/ Rada Miejska w Międzyzdrojach uchwala;

§ 1.

1. Wprowadza się cennik opłat minimalnych za korzystanie z cmentarzy i urządzeń cmentarnych /komunalnych/ w gminie Międzyzdroje jak niżej;
 1. miejsce pod grób ziemny pojedynczy - 80.000
 2. miejsce pod grób ziemny dwumiejscowy - 150.000
 3. miejsce pod grób ziemny dziecka - 40.000
/trumna do 80 cm długości/
2. Opłaty wymienione w pkt 1-3 uiszczą się na okres 20 lat. Po tym terminie można przedłużyć umowę poprzez uiszczanie obowiązujących w tym czasie opłat.
3. Opłaty za rezerwację miejsc pod grób;
 1. pojedyncze - 400.000 zł
 2. dwumiejscowy - 750.000 zł
 3. trzymiejscowy - 1.100.000 zł
 4. czteromiejscowy - 1.450.000 zł
4. Opłaty za zezwolenie na postawienie nagrobka;
 1. na grobie dziecka - 160.000 zł
 2. na grobie jednomiejscowym osoby dorosłej - 300.000 zł
 3. na grobie rodzinnym - 400.000 zł
 4. grobowiec murowany rodzinny - 1.000.000 zł

§ 2.

1. Opłaty ustalone w § 1 stanowią dochód budżetu miasta i pobieranie będą przez Zakład Ochrony Środowiska w Międzyzdrojach.
2. Ustalone w § 1 opłaty minimalne będą corocznie zmieniane o wskaźnik wzrostu cen i usług konsumpcyjnych ustalonych obwieszczeniem Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, ogłoszonym w Monitorze Polskim.

§ 3.

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Miasta Międzyzdroje oraz Kierownikowi Zakładu Ochrony Środowiska w Międzyzdrojach.

§ 4.

Uchwała zostanie podana do publicznej wiadomości poprzez rozplakowanie i wchodzi w życie z dniem podania jej do publicznej wiadomości.

 PRZEWODNICZĄCY
Rady Miejskiej
Krzysztof Jęworski
tel. 80-802

Uchwała Nr 24/III/92 Rady Miejskiej w Międzyzdrojach
z dnia 31 marca 1992 roku.





Szczecin dnia 12 kwietnia 1991 r.

WOJEWODA SZCZECIŃSKI

I.BR.49/91

Szanowni Panowie/ Panie

URZĄD MIASTA i GMINY w Międzyzdrojach SEKRETARIAT	
Wpł. dnia	22. KW. 1991
Licz. 104	zot. 2
Wzrost, do 22.04.91	

Prezydenci, Burmistrzowie
i Wójtowie

- wszyscy -

W związku ze zdarzającymi się faktami naruszenia grobów na cmentarzach wojennych / między innymi żołnierzy radzieckich / pragnę przypomnieć, że groby i cmentarze żołnierzy poległych w walkach i zmarłych od ran i innych ofiar wojny bez względu na narodowość i wyznanie osób w nich pochowanych znajdują się pod opieką państwa i powinny być pielęgnowane oraz otaczane należnym tym miejscom szacunkiem i powagą.

Opiekę nad grobami i cmentarzami wojennymi w formie zadań zleconych powierzono organom gmin.

Dlatego też uprzejmie przypominam Państwu o obowiązku utrzymania tych miejsc w należyтым stanie, roztoczeniu szczególnej nad nimi ochrony i opieki oraz traktowania grobów i cmentarzy wojennych z należyтым szacunkiem i powagą.

Ponadto w przypadku realizacji decyzji o ekshumacji zwłok z grobów wojennych i przeniesieniu ich na inne miejsce należy zapewnić prawidłowość przeprowadzenia ekshumacji, ponownego pochowania oraz właściwego urządzenia grobu.

Przypominam, że zagadnienia, o których mowa w niniejszym piśmie, reguluje ustawa o grobach wojennych z 28.03.1933r. Dz.U.Nr 39 z 1933r. oraz umowy międzynarodowe.

Z wyrazami szacunku

WOJEWODA

M. Tałasiewicz
Marek Tałasiewicz

List Wojewody p.Marka Tałasiewicza do wszystkich jednostek samorządowych województwa szczecińskiego (12 kwietnia 1991 roku).

OGŁOSZENIE

Zakład Ochrony Środowiska w Międzyzdrojach w zarządzie którego pozostaje cmentarz komunalny w Międzyzdrojach, działając w imieniu Urzędu Miasta i Gminy - uprzejmie zawiadamia, że zgodnie z art.7 Ustawy z dnia 31 stycznia 1959r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych / Dz.U. Nr 47, z 1972r./ grób nie może być użyty do ponownego chowania przed upływem lat 20. Po upływie tego okresu ponowne użycie grobu do chowania nie może nastąpić, jeżeli jakkolwiek osoba zgłosi zastrzeżenia przeciw temu i uiści opłatę przewidzianą za pochowanie zwłok. Opłata wynika z Uchwały Nr 24/III/92 Rady Miejskiej w Międzyzdrojach z dnia 31 marca 1992r.

Termin zgłaszania wniosku o przedłużenie istnienia grobu wynosi 3 miesiące licząc od daty ukazania się niniejszego ogłoszenia.

Międzyzdroje, dnia 01.04.1992r.



I. Roboty ogrodzeniowe cmentarza dł. mb. 648

- a) rozebranie
 - b) naciągnięcie linki
 - c) przymocowanie nowej siatki ogrodzeniowej
- wyniosło 24.756.546 złotych.

II. Wyrównanie terenu ze ścięciem wypukłości do 30 cm
w granicach kat. III 737.165 złotych.

III. Zakłady Produkcyjne

05-092 Warszawa - Łomianki

ul. Batalionu Zośka 16

Sprzedaż karawanów pogrzebowych "Polonez" z
wyposażeniem wózka przesuwanego -
cena 180.000.000,-zł.

IV. W dniu 24.02.1992 r. nastąpiło włamanie do kaplicy
cmentarnej, która znajduje się na terenie miasta .
Uszkodzeniu uległy : zamki patentowe w drzwiach
głównych, w drzwiach wejściowych na dzwonnice oraz
do pomieszczenia gospodarczego.
Meldunek ZOŚ M-je został przesłany w dn. 24.02.1992r.
do Komisariatu Policji w Międzyzdrojach.

V. Wybudowano nową bramę wejściową na cmentarz.

VI. Wymalowano Kaplicę Cmentarną i wykonano remont dachu
na kwotę 40.000.000,-złotych . (Międzyzdroje 1993r.).

Świnoujście 02.11.93

M P G K I M Międzyzdroje

ul.Gryfa Pomorskiego

Dotyczy : braku szacunku dla spoczywających na naszym cmentarzu
niemców.

W pobliżu kaplicy prawie vis a vis grobów SAPAŁY znajdują się 4 groby niemieckie kompletnie zaniedbane. Na jednym jest nazwisko znanego z literatury pilota w bitwie o Anglię Hermana Goenitza, nikt nie pomyśli o uprzątnięciu grobów, a wystarczy tam kosa i 10 min. pracy. Na geobach tych porosły dzikie róże, jeżyny, trudne do usunięcia gołymi rękoma. Takie niedbalstwo świadczy o nieudolności władz miasta, które przecież są gospodarzem cmentarza. Wokół są już nowe groby i trudno żeby nie zauważył ich sam grabarz.

Kiedyś wyczulało się dzieci i młodzież, nauczyciele uczyli szacunku do zmarłych, do pokoleń, dziś pokazuje się kwesty powązkowskie, a zapomina o tych maluczkich którzy czasami tak wiele uczynili tak licznym.

MAMY nadzieję, że reakcja odpowiednich władz MPGKiM będzie właściwa i jeszcze w tym roku te będą uprzątnięte.

Z poważaniem osoby często odwiedzające groby swoich bliskich.

List ze Świnoujścia do MPGKiM w Międzyzdrojach ,
Zakład Ochrony Środowiska (Świnoujście 02.11.93r.).



Samochód Polonez do przewozu zwłok. Produkcja : Zakłady Warszawa - Łomianki
ul. Batalionu Zośka 16. Sprzedaż karawanów cena 180.000.000,- złotych.